

พฤติกรรมกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการออมของผู้ออม ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล Household Saving Behavior and Determinants of the Forms of Saving and Investment in Bangkok Metropolitan and Perimeter

ปิยรัตน์ กฤษณามระ *
พัชรวัลย์ ชัยปาณี *
เมธินี วนิกกุล *
รัฐชัย ศีลาเจริญ **
นาถฤดี ศุภกิจจาร์ักษ์ **

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการออมของผู้ออมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นโครงการหนึ่งในโครงการวิจัยเรื่องความมั่นคงและเสถียรภาพทางการเงินผ่านตลาดทุน ซึ่งได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โครงการวิจัยนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลปฐมภูมิในมิติต่างๆ โดยการใช้แบบสอบถามจากกลุ่มประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีรายได้ตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป และมีอายุตั้งแต่ 20 ปี เป็นจำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงวัตถุประสงค์ในการออม รูปแบบการออม และปัจจัยที่มีผลต่อการออม โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบของการออมผ่านตลาดทุน ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะนำไปหาข้อสรุปในเรื่องการพัฒนากองทุนในตราสาร

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการธนาคารและการเงิน คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** อาจารย์ประจำภาควิชาการธนาคารและการเงิน คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเงินในตลาดทุน และสามารถนำไปใช้พิจารณากำหนด และปรับปรุงนโยบายตลอดจนมาตรการต่างๆ ในอันที่จะ ส่งเสริมการออมโดยเพิ่มปริมาณการลงทุนผ่านตลาดทุน ในประเทศต่อไป

ผลจากการวิจัยพบว่า จากกลุ่มตัวอย่างของผู้ออม ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยเฉลี่ยมีการ ศึกษาดี มีรายได้ปานกลางไปถึงค่อนข้างสูง และมีอัตราการออมเฉลี่ยร้อยละ 32 ของรายได้ประจำ โดยที่ วัตถุประสงค์หลักของการออมคือ เพื่อไว้ใช้จ่ายหลังการเกษียณอายุ รูปแบบการออมที่เลือกคือ การฝากเงินกับ

ธนาคาร ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต และซื้ออสังหาริมทรัพย์ มากกว่าการลงทุนซื้อตราสารการเงินในตลาดทุน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ออมทราบดีว่าการลงทุนซื้อตราสารการเงิน จะได้รับผลตอบแทนสูง แต่ก็มีความเสี่ยงสูง และมีความซับซ้อนเข้าใจยากจึงไม่สนใจที่จะลงทุน นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้ออมให้ความสำคัญต่อการจัดสรรเงินออมไป ลงทุนซื้ออสังหาริมทรัพย์มากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจาก เชื่อว่าการลงทุนประเภทนี้มีความเสี่ยงน้อยกว่าการลงทุนในตราสารการเงิน รวมทั้งความจำเป็นในเรื่องที่อยู่อาศัย

คำสำคัญ : การออม พฤติกรรมการออม รูปแบบการออม การตัดสินใจเลือกรูปแบบการออม

Abstract

This study on household saving behavior and determinants of the forms of saving and investment in Bangkok metropolitan and its perimeter is under the umbrella of the research project on household saving behavior and capital market development in Thailand, sponsored by the Office of the Higher Education Commission.

The primary data was collected from the population of 400 who live in Bangkok and its perimeter through direct interviews and questionnaires. Purposive or judgment sampling is used according to age (20 years old and over) and level of income (20,000 baht and more).

The purpose of this study is to identify household saving behavior and determinants of forms of saving and investment in the hope that they could lead to the development of financial instruments as alternative means of investment, especially in the capital market. Moreover, the result of the study might be of some value to the authorities involved in determining policies

and measures to encourage more savings through investment in the domestic capital market.

We found that most of savers in Bangkok and its perimeter were well-educated, having medium to high level of income and had average saving rate of 32% of their income. Their main purpose of savings was for post-retirement spending. As for the forms of savings and investment, they tended to invest in bank deposits, insurance policies and real estate more than in financial assets in the capital market.

The study also found that savers realized the fact of high-risk-high-return nature of investing in financial assets, but it was not widely interesting to savers owing to the complicated process involved. However, the highest proportion of savings was allocated to the investment in real estate since a house was one of the basic needs and also savers perceived that physical assets were less risky than financial assets.

Keyword : Saving, Saving Behaviour, Saving Instruments, Saving Decision

ส่วนที่ 1 ความเป็นมาของโครงการ

1.1 บทนำ

เงินออมภาคครัวเรือนเป็นปัจจัยสำคัญต่อความเจริญรุ่งเรืองของระบบเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและมีเสถียรภาพ หมายถึงประเทศที่ประชากรมีการกินดีอยู่ดี และมีเงินออมเพียงพอที่ภาคธุรกิจสามารถนำมาลงทุนเพื่อสร้างการเติบโตให้กับเศรษฐกิจ เงินออมภาคครัวเรือนจึงเป็นรากฐานสำคัญที่กำหนดทิศทางการเติบโตของประเทศ และหากแหล่งเงินลงทุนที่สำคัญของภาคธุรกิจมาจากการออมของภาคครัวเรือนในประเทศ จะทำให้ไม่ต้องอาศัยเงินทุนจากต่างประเทศมากนัก และแม้เศรษฐกิจต่างประเทศจะถดถอยก็สามารถพึ่งพาการออมในประเทศได้

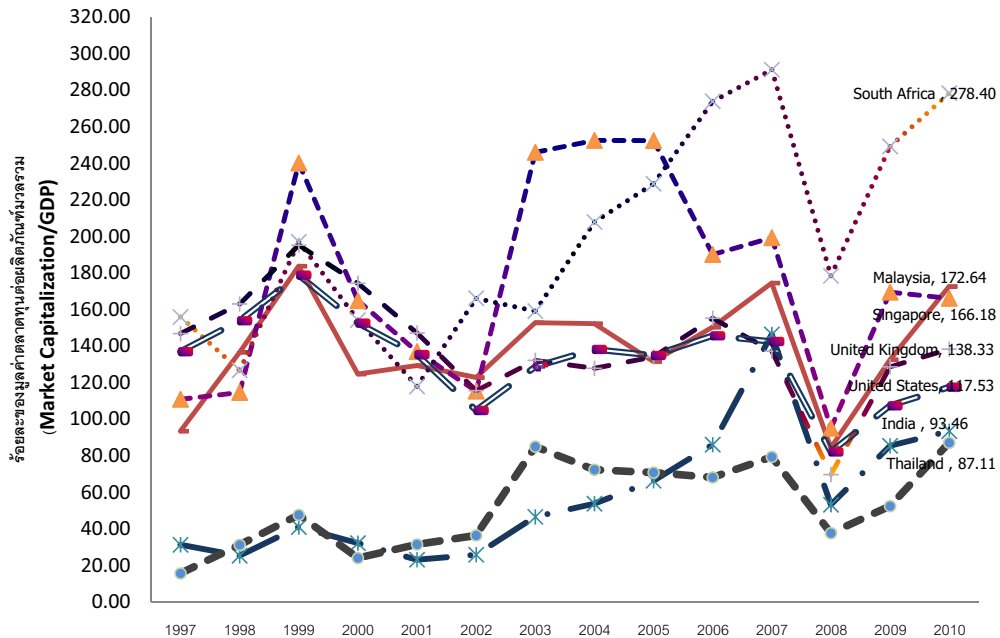
เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการออมเป็นร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ระหว่างประเทศในอาเซียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน พบว่า ในปี พ.ศ. 2551 การออมของประเทศไทย เกาหลีใต้ อินโดนีเซีย เวียดนาม และฟิลิปปินส์ มีอัตราการออมอยู่ที่ร้อยละ 34.36, 30.17, 28.90, 24.59 และ 13.41 ตามลำดับ โดยการออมของประเทศเหล่านี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นนับจากปี พ.ศ. 2511 เป็นต้นมา ยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์ (Trading Economics, 2011)

การที่ประเทศไทยมีสัดส่วนการออมในประเทศสูงย่อมจะมีโอกาสทำให้ประเทศสามารถเติบโตได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามสิ่งที่พบคือ การออมในภาคครัวเรือนนั้นลดต่ำลงเมื่อเทียบกับภาคธุรกิจและภาครัฐ ซึ่งมีสัดส่วนการออมสูงขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2553) เมื่อดูอัตราเฉลี่ยการขยายตัวของการออมรวมของประเทศพบว่าอยู่ที่ร้อยละ 4.5 ต่อปี ขณะที่การลงทุนขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 9.5 ต่อปี ซึ่ง

แสดงให้เห็นว่าอัตราการขยายตัวของการออมมีน้อยกว่าการลงทุน ดังนั้น แนวโน้มการออมอาจจะไม่เพียงพอต่อการลงทุนในอนาคต และอาจส่งผลให้เกิดการขาดดุลการออมขึ้นได้ ประเด็นที่น่าสนใจคือ ถึงแม้ประเทศไทยจะมีสัดส่วนการออมสูงใกล้เคียงกับประเทศเกาหลีใต้ สิงคโปร์ และมาเลเซีย แต่ประเทศไทยกลับมีตลาดทุนที่มีการพัฒนาต่ำที่สุดในกลุ่มนี้โดยดูได้จากมูลค่าตลาดทุนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม (Market Capitalization/GDP) (รูปภาพที่ 1)

การออมในระบบเศรษฐกิจไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เพียงแค่เงินออมในธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเท่านั้น แต่เงินออมของภาคเอกชนยังอยู่ในรูปของการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ หรือการลงทุนในตลาดพันธบัตรด้วย ก่อนวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยมีระบบการเงินที่พึ่งพาธนาคารพาณิชย์มาเวลายาวนาน เนื่องจากความสามารถในการระดมเงินออมของธนาคารพาณิชย์สูง อีกทั้งรัฐมีนโยบายคุ้มครองผู้ฝากเงินกับสถาบันการเงินมาตลอด รวมทั้งลักษณะของผู้ออมส่วนใหญ่ซึ่งมีพฤติกรรมแบบอนุรักษ์นิยม ผลจากวิกฤติเศรษฐกิจ ทำให้รัฐบาลมองเห็นปัญหาโครงสร้างทางการเงินของประเทศที่ไม่สมดุล ความพยายามที่จะพัฒนาตลาดเงินตลาดทุนและเครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ เพื่อเพิ่มทางเลือกในการระดมทุน และทางเลือกในการลงทุนใหม่ๆ สำหรับผู้ออมทำให้เกิดรูปแบบการออมที่หลากหลายและซับซ้อนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดการระดมทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์ และตลาดพันธบัตรมากขึ้นในปริมาณที่ใกล้เคียงกันกับการใช้สินเชื่อจากสถาบันการเงิน รูปแบบการออมใหม่เหล่านี้ ได้แก่ หุ้นสามัญ หุ้นกู้ และการซื้อหน่วยลงทุนของกองทุน เป็นต้น นอกจากนั้นการออมผ่านกรมธรรม์ประกันชีวิตเป็นรูปแบบการออมอีกประเภทหนึ่งที่มีบทบาทในการระดมเงินออมระยะยาวจากประชาชนและเป็นตัวกลางในการย้ายเงินไปยังภาคเศรษฐกิจที่มีความ

รูปภาพที่ 1 สัดส่วนร้อยละของมูลค่าตลาดทุนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม (ค.ศ. 1997-2010)

ต้องการเงินทุนได้ อย่างไรก็ตามดีจากการศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และสถิติข้อมูลของสำนักประกันภัยพบว่า มูลค่าการออมในธุรกิจประกันชีวิตของประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ และเยอรมัน ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 27, 24, 20 และ 16 ตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศญี่ปุ่นมีผู้ถือกรมธรรม์ประกันชีวิตถึงร้อยละ 300 และประเทศสิงคโปร์ถึงร้อยละ 80 แต่ในประเทศไทยมีอัตราการถือครองกรมธรรม์เพียงร้อยละ 14.1 ของประชากรทั้งประเทศ หรือร้อยละ 1.1 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมเท่านั้น ซึ่งหากพิจารณาแล้วส่วนนี้อาจมาจากการที่รัฐบาลของแต่ละประเทศได้มีมาตรการต่างๆ ในการกระตุ้นหรือส่งเสริมให้ประชาชนมีการทำประกันชีวิต เช่น การบังคับใช้เป็นกฎหมายสำหรับบุคคลที่มีรายได้ และมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้จากเบี้ยประกันชีวิต เป็นต้น

นอกจากนี้ รูปแบบการออมที่เป็นสินทรัพย์จริง เช่น การซื้อสังหาริมทรัพย์ และการซื้อทองรูปพรรณ หรือทองคำแท่ง นับเป็นการเลือกลงทุนในสินทรัพย์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องได้ มีมูลค่าในตัวเองและไม่เสียมูลค่าที่แท้จริงไปตามภาวะเงินเฟ้อ

ส่วนใหญ่การพิจารณาเลือกเครื่องมือทางการเงินเพื่อการออมและการลงทุนเป็นไปในลักษณะของการเข้าถือสิทธิเป็นเจ้าของในสินทรัพย์ และความสามารถที่จะเปลี่ยนสินทรัพย์นั้นให้เป็นเงินได้ในอนาคต โดยผลตอบแทนที่ได้จากการออมนั้นอาจจะอยู่ในรูปของดอกเบี้ย (เช่น ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ดอกเบี้ยหุ้นกู้) เงินปันผล ค่าเช่า หรือในรูปของส่วนต่างจากราคาซื้อขาย (Capital gain) เป็นต้น ผลตอบแทนที่ได้ทั้งหมดจะรวมเป็นผลได้จากการออมของแต่ละบุคคล ซึ่งจะก่อให้เกิดความมั่งคั่ง (Wealth) แก่ครัวเรือนและประเทศในที่สุด

ดังนั้นการสำรวจพฤติกรรมกรรมการออมของคนภายในประเทศว่ามีการออมเงินในรูปแบบใดและเพื่อวัตถุประสงค์อะไร ตลอดจนปัจจัยส่วนบุคคลใดที่เป็นตัวกำหนดสัดส่วนการออมและมีผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออมจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาวิจัย การศึกษาดังกล่าวนี้จะทำให้ได้ภาพรวมว่าเงินออมภาคครัวเรือนที่ส่งผ่านตลาดทุนมีมากน้อยเพียงใด ปัญหาและอุปสรรคของการเข้าถึงตลาดทุนคืออะไร นอกจากนั้น ผลสรุปการวิจัย จะเป็นการเสนอแนวคิดเชิงนโยบาย เพื่อนำไปสู่การพิจารณากำหนดมาตรการส่งเสริมและเพิ่มระดับการออมผ่านตลาดทุน เพื่อเป็นปัจจัยส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ขอบข่ายที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับการกำหนดสัดส่วนการออมคือ ทฤษฎีการออมของเคนส์ และทฤษฎีวงจรชีวิตของการออม (Life-cycle saving hypothesis) พัฒนาขึ้นโดย Modigliani and Brumberg ในปี ค.ศ. 1954 และ Milton Friedman ในปี ค.ศ. 1957 ซึ่งกล่าวไว้ว่าบุคคลจะทำงานเพื่อสร้างสินทรัพย์และนำไปใช้หลังการเกษียณอายุ คนส่วนใหญ่จะไม่มีการออมเพิ่มหลังเกษียณอายุแล้ว แนวคิดนี้มองว่าการตัดสินใจออมนั้นไม่ได้ขึ้นเฉพาะกับรายได้และเหตุการณ์ปัจจุบันเพียงอย่างเดียวแต่จะมองไปถึงอนาคตอย่างมีเหตุผล งานวิจัยที่สนับสนุนทฤษฎีดังกล่าวคืองานวิจัยของ Shorrocks (1957) อย่างไรก็ดีมีงานวิจัยหลายชิ้นที่ออกมาในภายหลังพบว่า ระดับการออมของผู้สูงอายุไม่ได้ลดลงอย่างที่คาดการณ์ไว้ (เช่น งานวิจัยของ Avery and Kennickell, 1991, Hall and Mishkin, 1982 เป็นต้น) เนื่องจากการที่คนมีอายุยืนขึ้นเป็นแรงจูงใจให้มีการออมเพิ่มขึ้นแม้จะเป็นช่วงหลังเกษียณอายุ ทั้งนี้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในยามเจ็บป่วย นอกจากนั้นยังมีแรงจูงใจอื่นๆที่ทำให้เกิดการออม เช่น เพื่อการศึกษาของบุตร เพื่อ

ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เพื่อท่องเที่ยว และเพื่อการมีชีวิตที่ดีกว่า เป็นต้น (Xiao and Olson, 1993)

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับสภาพคล่องว่าการกู้ยืมเป็นการลดข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง (Liquidity constraint) ของครัวเรือนในปัจจุบัน แต่จะส่งผลให้การบริโภคในอนาคตลดลง เนื่องจากต้องนำเงินมาชำระเงินกู้ยืมที่เกิดขึ้นในงวดปัจจุบัน (Hayashi, 1987, Zeldes, 1989, Rundel, 1991) Thaicharoen และคณะ (2004) ศึกษาถึงพฤติกรรมการก่อกั้นของครัวเรือนในประเทศไทยพบว่า การก่อกั้นเกิดขึ้นเนื่องจากคาดว่าจะมีรายได้ในอนาคต ในปี ค.ศ. 1987 Hayashi ได้วิเคราะห์ผลกระทบของข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง (Liquidity) ที่มีต่อระดับการบริโภคว่า ข้อจำกัดด้านสภาพคล่องก็คือ อัตราคิดลดของผู้บริโภค (Discount rate) ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเลือกการบริโภคในปัจจุบันและอนาคต กล่าวคือเมื่อผู้บริโภคมีข้อจำกัดด้านสภาพคล่องก็เหมือนกับการที่ผู้บริโภคมีอัตราคิดลดเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้บริโภคต้องใช้นิสิทรัพย์หรือรายได้ที่ได้รับในงวดเวลาปัจจุบันมากขึ้น ส่งผลให้มีการออมลดลง นั่นคือข้อจำกัดสภาพคล่องทำให้ผู้บริโภคนำสินทรัพย์และรายได้ในปัจจุบันมาใช้ในการบริโภคมกกว่านำมาใช้ในการออมหรือลงทุน ในปี ค.ศ. 1992 Nualtaranee ได้ทดสอบทฤษฎีรายได้ถาวรในวงจรชีวิตในประเทศไทย ระหว่างปี ค.ศ. 1970-1989 พบว่า พฤติกรรมการบริโภคของประเทศไทยเป็นไปตามทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวรในวงจรชีวิต และมีการบริโภคบางกลุ่มที่ประสบกับปัญหาข้อจำกัดทางด้านสภาพคล่อง ทำให้ไม่สามารถรักษาระดับการบริโภคให้อยู่ในเกณฑ์ที่ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุดตลอดช่วงอายุได้ โดยกลุ่มดังกล่าวเป็นผู้บริโภคที่มีรายได้ต่ำกว่า 5 เท่าของเส้นความยากจน

Pootrakool และคณะ (2005) ได้จำแนกกลุ่มครัวเรือนตามระดับรายได้จากน้อยไปมาก พบว่า

ครัวเรือนที่อยู่ในระดับรายได้ระดับล่างนั้น มีอัตราการออมต่ำกว่าครัวเรือนที่อยู่ในระดับรายได้ชั้นสูง และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการออมของครัวเรือน ระหว่างปี ค.ศ. 2003 กับครัวเรือนในระดับรายได้ระดับเดียวกัน ในปี ค.ศ. 1996 นั้น พบว่าในปี ค.ศ. 2003 ครัวเรือนในระดับรายได้ระดับล่างมีอัตราการออมที่ลดลงกว่าในปี ค.ศ. 1996 นอกจากนี้งานวิจัยดังกล่าวยังพบว่าการออมส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานครและภาคกลาง ซึ่งเมื่อคิดเทียบเป็นสัดส่วนกับการออมทั้งประเทศแล้ว จะพบว่าร้อยละ 63 ของการออมทั้งประเทศจะมาจากครัวเรือนที่มีถิ่นฐานในพื้นที่กรุงเทพมหานครและภาคกลาง และพบว่าการออมที่ลดลงจากปีก่อนหน้านั้นส่วนหนึ่งเกิดจากกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และไม่ได้อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ในขณะที่ครัวเรือนกลุ่มที่มีรายได้สูงนั้น ยังคงมีอัตราการออมอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างจากในอดีตเท่าใดนัก

ในปี ค.ศ. 2009 วรเวศม์ สุวรรณระดา และสมประวิณ มั่นประเสริฐ ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมกรรมการออมของผู้มีงานทำในประเทศไทยพบว่าระดับรายได้และความสม่ำเสมอของรายได้ รวมถึงการมีลักษณะนิสัยรู้จักการวางแผนในการดำเนินชีวิตจะส่งผลให้ผู้มีงานทำเป็นผู้ออมเงิน นอกจากนี้ การมีความรู้เกี่ยวกับการเงินจะส่งผลต่อการเป็นผู้ออมเงินได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม หากผู้มีงานทำต้องกู้ยืมเงินและมีบุตรมากจะมีแนวโน้มกลายเป็นผู้ไม่ออมเงิน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลที่คล้ายคลึงต่อพฤติกรรมกรรมการออมเงินระยะยาวเพื่อการดำรงชีวิตยามชราภาพเช่นกัน ในส่วนของระดับอัตราการออมเงินของผู้มีงานทำ ลักษณะนิสัยที่รู้จักการวางแผนมีส่วนสำคัญในการเพิ่มระดับอัตราการออม ในขณะที่จำนวนบุตร การกู้ยืมเงินจะส่งผลให้ระดับอัตราการออมลดลง

Schmidt-Hebbel and Serven (1996) ทำการศึกษาพฤติกรรมกรรมการออม พบว่าปัจจัยภายนอกที่ส่งผล

ต่อการตัดสินใจของบุคคล ได้แก่ รายได้ และอายุ เป็นต้น ดังนั้นจากงานวิจัยต่างๆ พบว่าปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการตัดสินใจการออมมีดังต่อไปนี้

1. รายได้ มีสมมติฐานสนับสนุนอยู่ 4 สมมติฐาน ดังนี้ สมมติฐาน Keynesian (Keynesian Hypothesis: KH) สมมติฐานวงจรชีวิต (Life-cycle Hypothesis: LCH) สมมติฐานรายได้ถาวร (Permanent-income Hypothesis: PIH) และสมมติฐานแบบริคาร์โด (Ricardian-equivalence: REH) ซึ่งทั้ง 4 สมมติฐาน มีข้อสรุปตรงกันว่ารายได้กับสัดส่วนการออมมีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่ง PIH และ REH มีแนวคิดที่คล้ายกันว่าเมื่อรายได้ถาวรเพิ่มขึ้นในระยะยาวแล้ว การบริโภคจะเพิ่มขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของรายได้ ซึ่งนั่นหมายความว่าอัตราการออมจะไม่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เนื่องจากว่าปัจเจกบุคคลเพิ่มการบริโภคเพื่อตอบสนองกับความคาดหวังของรายได้ที่เพิ่มขึ้นในอนาคต ขณะที่ LCH กลับมองพฤติกรรมกรรมการออมตามอายุของผู้ออม ซึ่งแกนหลักของสมมติฐานกลุ่มนี้มองว่า รายได้ที่แต่ละคนได้สะสมมาตลอดชีวิตนั้นจะไม่ส่งต่อไปยังรุ่นลูกหลาน ทฤษฎีวงจรชีวิตถูกพัฒนาโดย Ando และ Modigliani กล่าวว่าบุคคลจะมีกระแสรายได้ต่ำในช่วงต้นและช่วงปลายของชีวิต Hefferan (1982) พบว่ารายได้มีผลเชิงบวกต่อการออม Foster (1981) ใช้ตัวอย่างผู้หญิงอายุระหว่าง 30-44 ปี ในการศึกษาถึงผลของรายได้ของภรรยาและการสะสมความมั่งคั่งรวมต่อการออม โดยใช้ในการเปลี่ยนแปลงของค่าความมั่งคั่งสุทธิเป็นปัจจัยตาม Foster พบว่าปริมาณรายได้ของครอบครัวเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญกว่าแหล่งที่มาของรายได้ ในการกำหนดความมั่งคั่งสะสมสุทธิ อย่างไรก็ตามผลงานวิจัยของ Foster ยังไม่อาจนำมาสรุปถึงประชากรทั้งหมดได้เพราะมีการเลือกเฉพาะเจาะจงในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้หญิงเท่านั้น

2. อายุ เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างอายุของประชากร จะเห็นว่าผู้สูงอายุจะดำรงชีวิตด้วยการใช้จ่าย

จากการออมที่ได้สะสมมาก่อน จึงทำให้สัดส่วนของประชากรสูงวัยต่อประชากรในวัยทำงาน (aged dependency ratio) มีผลทางลบต่ออัตราการออม เช่นเดียวกับสัดส่วนของประชากรเด็กต่อประชากรในวัยทำงาน (child dependency ratio) เนื่องจากเด็กมีการบริโภคโดยที่ยังไม่มีรายได้ของตนเอง อย่างไรก็ตาม การที่คนมีอายุยืนยาวขึ้น มีผลทางบวกต่ออัตราการออม เนื่องจากคนจะออมมากขึ้นเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเกษียณ

3. อัตราผลตอบแทน ในทางปฏิบัติแล้ว การเพิ่มขึ้นของอัตราผลตอบแทนหรืออัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารนั้น จะส่งผลต่อพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล 2 ด้าน คือ ผลของการทดแทนกัน (Substitution Effect) และผลของรายได้ (Income Effect) กล่าวคืออัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่สูงจะเป็นการลดการบริโภคในปัจจุบัน และกระตุ้นการออมสำหรับการบริโภคในอนาคตซึ่งเป็นผลของการทดแทนกัน (Substitution Effect) แต่หากพิจารณาผลของรายได้ (Income Effect) สำหรับผู้ออมอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่สูงจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นการกระตุ้นการบริโภคในปัจจุบันและทำให้มีการออมลดลง ดังนั้นผลโดยรวมของอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้นอาจทำให้ระดับการออมเพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ได้ขึ้นอยู่กับว่าน้ำหนักของผลกระทบใดสูงกว่ากัน อย่างไรก็ตาม ในด้านของผู้กู้ยืม ผลของรายได้จะมีทิศทางเดียวกันกับผลของการทดแทนกัน เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นจะส่งผลให้ผู้กู้ลดการบริโภคในเวลาปัจจุบันลงเพราะหากกู้เงินมาใช้เพื่อการบริโภคก็จะเสียอัตราดอกเบี้ยเงินกู้มากขึ้นกว่าเดิม

โดยสรุปผู้ออมจะตัดสินใจในการบริโภคและการออมอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับผลของรายได้และการทดแทนกันว่าน้ำหนักของด้านใดมากกว่ากัน ผลกระทบของอัตราดอกเบี้ยต่อทั้งผู้กู้และผู้ออมโดยรวมจะขึ้นอยู่กับสัดส่วนของการออมของแต่ละฝ่ายรวมทั้งค่าความแตกต่างของความยืดหยุ่นที่มีต่อการออมและ

การบริโภค แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยต่างๆ ที่มีผ่านมาก็ยังไม่สามารถยืนยันผลกระทบที่ชัดเจนของดอกเบี้ยต่อการออมได้

4. ความไม่แน่นอน ตามสมมติฐาน PIH ของ Hall (1978) ปัจเจกบุคคลจะออมมากขึ้นหากเกิดความไม่แน่นอนต่อรายได้ในอนาคต โดยปัจเจกบุคคลจะลดการก่อหนี้ จำกัดการบริโภคจนกว่าจะทราบถึงความชัดเจนในอนาคต งานวิจัยของ Regina (1994) พบว่าประชาชนที่ยอมรับความเสี่ยงได้ในระดับต่ำจะมีการออมมากกว่าประชาชนที่ยอมรับความเสี่ยงได้ในระดับที่สูงกว่า นอกจากนี้ การศึกษาของ Mazzocco (2004) ได้พิจารณาถึงการกระจายความเสี่ยง (Risk Sharing) ระหว่างบุคคลในครอบครัว เช่น สมาชิกรรยาในการตัดสินใจเรื่องการออม เนื่องจากพฤติกรรมการออมของบุคคลสอดคล้องกับบุคคลที่สมรสแล้วมีความแตกต่างกัน พบว่า การตัดสินใจในการออมและการลงทุนของบุคคลที่สมรสแล้ว เป็นการตัดสินใจร่วมกันระหว่างบุคคลในครอบครัวและขึ้นอยู่กับระดับความเสี่ยงที่แต่ละคนยอมรับได้ และพบว่าบุคคลในครอบครัวในภาคครัวเรือนจะมีการตัดสินใจเพิ่มการออมมากขึ้นถ้าสามารถกระจายความเสี่ยงที่แต่ละคนยอมรับได้ระหว่างกัน

1.3 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเชิงพฤติกรรมกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออมและการลงทุนของผู้ออมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้ข้อมูลจุลภาคพื้นฐานระดับรายบุคคลที่ได้จากการสำรวจ (ข้อมูลปฐมภูมิ) เพื่อให้ทราบถึงระดับการออมและวัตถุประสงค์ในการออม แนวคิดในการจัดสรรเงินออม ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม รวมถึงการเลือกรูปแบบการออม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องมือการออมในตลาดทุน

ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ได้ข้อสรุปที่เกี่ยวกับความเพียงพอของเครื่องมือการออมและการลงทุนในตลาดทุนที่มีอยู่ในปัจจุบัน เมื่อเทียบกับความต้องการของผู้ออม ตลอดจนประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการออมและการลงทุนผ่านตลาดทุน ซึ่งคาดว่าผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลและกำหนดนโยบายมาตรการต่างๆ ในตลาดทุน เช่น กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นต้น ได้นำไปใช้เป็นประโยชน์ในการวางแผนและจัดทำนโยบายพัฒนาตลาดทุนของประเทศไทยในระยะยาวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและบริบทของระบบเศรษฐกิจไทย เพื่อส่งเสริมวินัยในการออม ทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการออมและการลงทุนมากขึ้น โดยเฉพาะการออมผ่านตลาดทุน ทำให้เงินออมถูกส่งผ่านไปยังตลาดทุนในประเทศได้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ตลาดทุนไทยสามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งระดมทุนที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ออมและผู้ต้องการเงินทุนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และส่งผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 กลุ่มประชากรเป้าหมาย การสุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดตัวอย่าง

รายละเอียดเกี่ยวกับการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง กระบวนการคัดเลือก รวมทั้งขอบเขตของงานวิจัย (Scope) มีดังต่อไปนี้

2.1.1 กลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีรายได้ตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป และต้องมีการออม

อย่างน้อย 1 ประเภท นอกจากการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ และกลุ่มตัวอย่างมีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ด้วยเหตุผลที่ต้องการให้ได้กลุ่มผู้ออมที่มีรายได้มากพอต่อการออมและการลงทุน ซึ่งจะสามารถตอบแบบสอบถามได้ครบทุกประเด็น

2.1.2 วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive หรือ Judgment Sampling) ตามช่วงอายุและรายได้ โดยในแต่ละกลุ่มอายุและรายได้ มีการกำหนดจำนวนประชากรแบบโควตา (Quota Sampling) ให้มีสัดส่วนดังในตารางที่ 1 รวมตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ต้องการกระจายกลุ่มตัวอย่างให้มีครบในทุกๆ ระดับอายุและรายได้

2.1.3 การวิเคราะห์ผลงานวิจัย ได้จำกัดขอบเขตการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เป็นการรายงานผลตามผลวิจัยที่ได้ (Prevalence)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยคณะผู้ทำการวิจัย แบ่งเป็น 5 ส่วน คือ

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ
2. ระดับการออม วัตถุประสงค์ และการตัดสินใจในการออมและการลงทุน
3. รูปแบบการออมและการลงทุนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน (มีทั้งหมด 12 รูปแบบ)
4. การจัดสรรเงินออมและเงินลงทุน
5. ความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทนจากการลงทุน

โดยแบบสอบถามดังกล่าวได้ผ่านการทดสอบเบื้องต้น (Pre-test) จำนวน 100 ตัวอย่าง แล้วนำกลับมาปรับปรุง จนได้แบบสอบถามที่ต้องการ

ตารางที่ 1 การแบ่งกลุ่มประชากร

	20,000 – 50,000 บาท	50,001 – 100,000 บาท	100,001 บาทขึ้นไป	รวม
อายุ 20-35 ปี	33	34	33	100
อายุ 36-49 ปี	33	34	33	100
อายุ 50-59 ปี	33	34	33	100
อายุ 60 ปีขึ้นไป	33	34	33	100
รวม	132	136	132	400

2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการลงภาคสนาม และสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามหรือผู้ออมโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทุกประเด็น

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกรูปแบบการออมใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) โดยใช้การนับจำนวน การเลือก และพิจารณาจากความถี่ (Frequency) ของคำตอบที่เลือก

2.5 ข้อยกจำกัดของงานวิจัย (Limitation)

2.5.1 ผลงานวิจัยจะมุ่งเน้นผลกระทบในเรื่องอายุและรายได้ที่มีต่อการเลือกรูปแบบการออมเท่านั้น เนื่องจากเป็นปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลกระทบมากที่สุด อย่างไรก็ตามการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอื่นๆ เช่น เพศ สถานภาพและการศึกษา กับพฤติกรรมการออมจะทำการวิจัยต่อไปในภายหลัง

2.5.2 เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของประชากรในประเทศ ดังนั้นการศึกษากฎกรรมการออมของกลุ่มผู้ออมในภูมิภาคอื่นรวมทั้งการเปรียบเทียบ

ระหว่างกลุ่มผู้ออมในเขตกรุงเทพมหานครกับภูมิภาคอื่นๆ จะทำการวิจัยต่อไปในภายหลัง

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลพื้นฐานด้านคุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบ

จากข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง (ดูตารางที่ 2) ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่าผู้ออม พบว่ามีผู้ออมที่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62 และเพศชาย ร้อยละ 38 มีอายุเฉลี่ย 48 ปี สถานภาพของบุคคลในภาพรวมพบว่าผู้ออมมีสถานภาพสมรสมากที่สุด ร้อยละ 53.5 สถานภาพโสด ร้อยละ 40.8 สถานภาพหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ ร้อยละ 3.3 และมีสถานภาพหม้ายน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 2.5 ในจำนวนผู้ออมที่มีสถานภาพสมรสหรือเคยสมรสแล้ว ร้อยละ 49.5 เป็นผู้ไม่มีบุตร ส่วนอีกร้อยละ 50.5 มีจำนวนบุตรโดยเฉลี่ย 2 คน ระดับการศึกษาของผู้ออมที่ตอบแบบสอบถามในภาพรวมส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปถึงปริญญาเอกสูงถึงร้อยละ 79.75 ประกอบด้วย ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุดคือร้อยละ 47.80

ผู้ออมที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.25 ให้ข้อมูลว่าบ้านที่อยู่อาศัยในปัจจุบันเป็นของตนเอง

ส่วนที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ของตนและคู่สมรสมีจำนวน ร้อยละ 23.25 ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่าผู้ออมที่เป็น กลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นผู้มีรายได้แน่นอนสม่ำเสมอจากการประกอบอาชีพหลัก ซึ่งรายได้โดยเฉลี่ย 79,205 บาทต่อเดือน และส่วนใหญ่ร้อยละ 64.30 ไม่มีรายได้พิเศษนอกเหนือจากรายได้ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพหลัก ผู้ออมส่วนน้อยมีรายได้พิเศษซึ่งในจำนวนนี้ร้อยละ 8.25 มีรายได้พิเศษมากกว่ารายได้ประจำ และอีกร้อยละ 22.25 มีรายได้พิเศษน้อยกว่ารายได้ประจำ เมื่อสอบถามถึงเรื่องภาระหนี้สินพบว่า ร้อยละ 58 ของผู้ออมไม่มีภาระหนี้สิน ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 42 มีภาระหนี้ที่ต้องชำระคืนเป็นสัดส่วน ร้อยละ 26.83 ของรายได้ต่อเดือน

3.2 ระดับการออม วัตถุประสงค์ในการออม และการลงทุน

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มผู้ออมในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีค่าเฉลี่ยในการจัดสรรเงินลงทุนจากรายได้หลักเพื่อใช้ในการออมหรือลงทุนอยู่ที่ร้อยละ 31.91 ของรายได้ทั้งหมด เมื่อแยกวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างตามระดับรายได้พบว่าอัตราการออมจะมีความสัมพันธ์เชิงบวก และมีความแตกต่างระหว่างระดับรายได้ อย่างมีนัยสำคัญ (ดูตารางที่ 3 ตารางที่ 4 และรูปภาพที่ 2) กล่าวคือค่าเฉลี่ยของอัตราการออมจะสูงขึ้นเมื่อผู้ออมมีรายได้สูงขึ้น ซึ่งความสัมพันธ์นี้สอดคล้องกันในทุกกลุ่มอายุ แต่เมื่อวิเคราะห์ตามช่วงอายุพบว่า สัดส่วนการออมไม่มีความสัมพันธ์กับช่วงอายุของผู้ออมในทุกๆ ระดับรายได้

ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานด้านคุณลักษณะทางประชากร

ข้อมูล	ร้อยละ
1.1 เพศ	
หญิง	62.00
ชาย	38.00
1.2 อายุ (เฉลี่ย) (ปี)	
	48.00
1.3 สถานภาพสมรส (ตามพหุติสัย)	
สมรส	53.50
โสด	40.75
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	3.25
หม้าย	2.50
1.4 จำนวนบุตร (สำหรับผู้ที่สมรส/เคยสมรส)	
มีบุตร เฉลี่ย 2 คน	50.50
ไม่มีบุตร	49.50
1.5 ระดับการศึกษาสูงสุด	
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	47.75
ปริญญาโทหรือเทียบเท่า	30.25
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	8.00
ต่ำกว่ามัธยมปลาย	6.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย	5.75
ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า	1.75
1.6 อาชีพ	
พนักงานบริษัทเอกชน	29.75
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	25.75
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	18.50
รับราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ	12.25
อื่นๆ เช่น แพทย์ ข้าราชการบำนาญ ทำงานองค์กรระหว่างประเทศ ตัวแทนประกัน เป็นต้น	6.50

ข้อมูล	ร้อยละ
เกษียณอายุ	6.00
ลูกจ้างชั่วคราว	1.25
เกษตรกร	0.00
1.7 บ้าน/สถานที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันเป็นของใคร?	
บ้านของตนเอง	62.25
อาศัยอยู่กับพ่อแม่ของตนหรือของคู่สมรส	23.25
เช่า	6.50
ของญาติ	4.75
ของผู้อื่น	0.75
อื่นๆ	2.50
1.8 รายได้จากการประกอบอาชีพต่อเดือน (เฉลี่ย บาท)	
79,205.00	
1.9 รายได้พิเศษต่อเดือน นอกเหนือจากรายได้จากการประกอบอาชีพตามที่ระบุไว้ในข้อ 1.8	
ไม่มี	64.30
มี	35.70
- มากกว่ารายได้ประจำ	8.25
- น้อยกว่ารายได้ประจำ	22.25
- ไม่ได้ตอบ	5.20
1.10 มีหนี้สินหรือไม่	
ไม่มีหนี้สิน	58.30
มีหนี้สิน	41.70
มี โดยมีภาระต้องชำระคืนเป็นสัดส่วน...ของรายได้ต่อเดือน (เฉลี่ย)	26.83

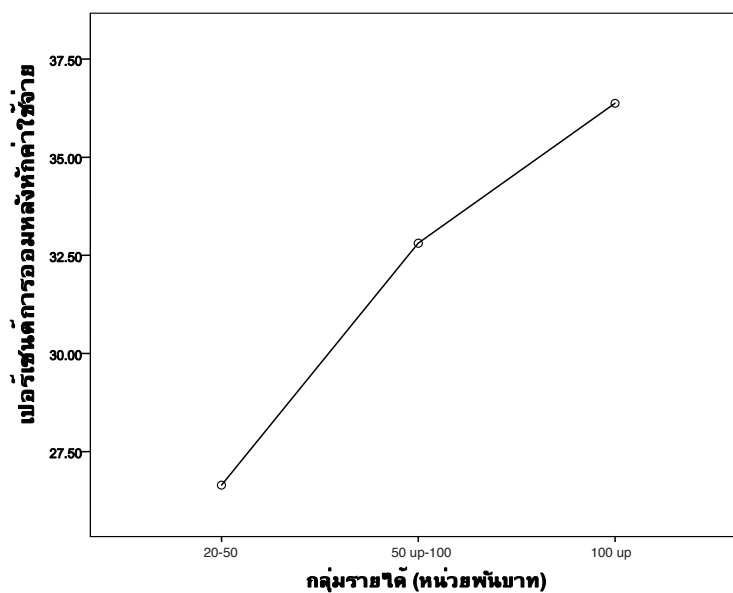
ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยร้อยละอัตราการออมแบ่งตามช่วงอายุและรายได้

กลุ่มอายุ (ปี)	ระดับรายได้ (พันบาท)		
	20-50	มากกว่า 50-100	มากกว่า 100
20-35	28.17	32.61	35.94
36-49	25.06	33.83	39.33
50-60	28.02	32.36	33.58
มากกว่า 60	25.37	32.38	36.64

ตารางที่ 4 Analysis of Variance ของความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และเปอร์เซ็นต์การออมหลังจากหักค่าใช้จ่าย

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	6388.649	2	3194.325	10.263	.000
ภายในกลุ่ม	123250.736	396	311.239		
Total	129639.385	398			

รูปภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างกลุ่มรายได้และเปอร์เซ็นต์การออมหลังหักค่าใช้จ่าย

จากการศึกษาพบว่าวัตถุประสงค์ในการออมและการลงทุน 5 อันดับแรก คือออมเพื่อค่าใช้จ่ายหลังเกษียณอายุ รองลงมาคือออมเพื่อเป็นทุนการศึกษาบุตร เพื่อซื้อที่อยู่อาศัย เพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาล และเพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน ส่วนปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการเลือกรูปแบบการออมสูงสุดคือผลตอบแทน รองลงมาคือปัจจัยเรื่องความเสี่ยง ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ความสะดวกในการลงทุน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตราสารการเงิน ลำดับสุดท้ายคือความยากง่ายในการเข้าถึงข่าวสารข้อมูล

ส่วนแหล่งข้อมูลที่ผู้ออมใช้ประกอบในการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออมและการลงทุน ผลจากการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่จะมาจากบุคคลในครอบครัวและคนใกล้ชิด คือ บิดา มารดา รวมถึงคู่สมรส ประเด็นที่น่าสนใจคือมีการใช้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตสูงเป็นลำดับที่สามซึ่งมากกว่าข้อมูลประกอบการตัดสินใจจากเจ้าหน้าที่ธนาคารหรือเจ้าหน้าที่บริษัทเงินทุน และบริษัทหลักทรัพย์ซึ่งเป็นมืออาชีพ ส่วนการตัดสินใจลงทุนผลจากการวิจัยพบว่า ผู้ออมส่วนใหญ่ตัดสินใจด้วยตนเองคนเดียวมากกว่าการพึ่งพาคนอื่น

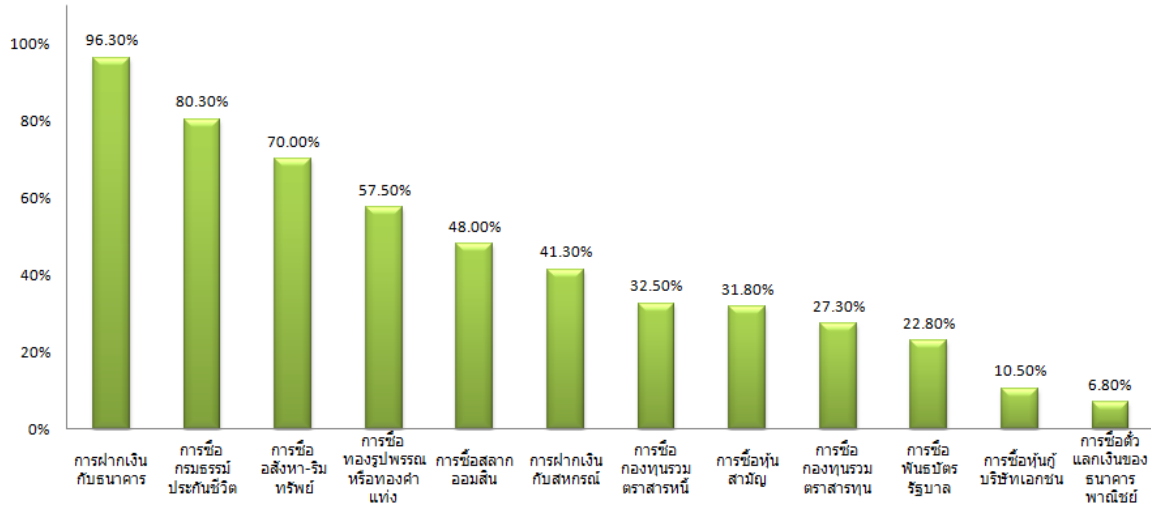
ตารางที่ 5 แสดงสัดส่วนการรู้จักตราสารการเงินแบบต่างๆ¹ และการเลือกลงทุน

	รูปแบบการลงทุนที่รู้จักมากที่สุด	รู้จัก	ลงทุน ²
	การฝากเงินกับธนาคาร	-	96.30%
	การซื้ออสังหาริมทรัพย์	-	70.00%
	การลงทุนในทองรูปพรรณ/ทองคำแท่ง	-	57.50%
1	การซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต	99.50%	80.30%
2	การซื้อสลากออมสิน	98.00%	48.00%
3	การซื้อพันธบัตรรัฐบาล	89.50%	22.80%
4	การฝากเงินกับสหกรณ์	79.75%	41.30%
5	การซื้อหุ้นสามัญ	71.50%	31.80%
6	การซื้อกองทุนรวมตราสารหนี้	66.00%	32.50%
7	การซื้อหุ้นกู้บริษัทเอกชน	63.75%	10.50%
8	การซื้อตั๋วแลกเงินของธนาคารพาณิชย์	58.25%	6.80%
9	การซื้อกองทุนรวมตราสารทุน	56.25%	27.30%

¹ ไม่รวมรูปแบบการออมที่ผู้ออมมักจะรู้จักอยู่แล้ว ได้แก่ การฝากเงินธนาคาร การซื้ออสังหาริมทรัพย์ และการซื้อทองรูปพรรณหรือทองคำแท่ง

² สัดส่วนการลงทุนโดยคิดเป็นร้อยละจากกลุ่มที่ตอบว่ารู้จักรูปแบบการลงทุนในตราสารนั้นๆ

รูปภาพที่ 3 สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกออมและลงทุนในรูปแบบต่างๆ

3.3 การเลือกรูปแบบการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ

เมื่อได้ทราบถึงระดับการออมและวัตถุประสงค์การออมแล้ว ได้ทำการศึกษาว่าผู้ออมรู้จักรูปแบบการออมใดบ้างนอกเหนือจากการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ การซื้ออสังหาริมทรัพย์และการซื้อทองแท่งหรือทองรูปพรรณ ตลอดจนศึกษาถึงรูปแบบที่ผู้ออมเลือกลงทุนและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในรูปแบบนั้นๆ ในปัจจุบัน

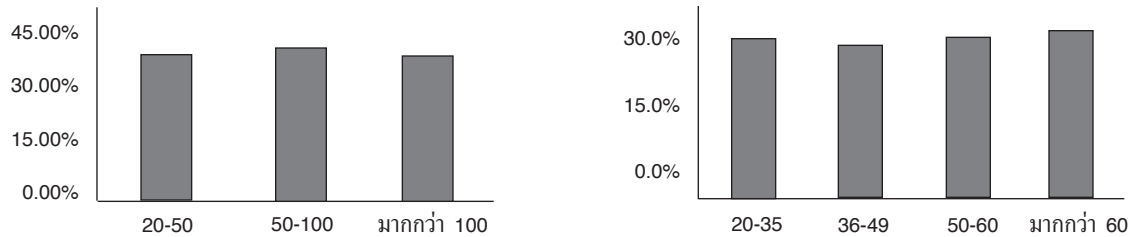
ผลการวิจัยพบว่าผู้ออมในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลมากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป รู้จักรูปแบบการลงทุนในตลาดการเงินทุกประเภทโดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 5 จากกลุ่มผู้ออมที่ตอบว่ารู้จัก ได้นำมาศึกษาต่อว่าได้ลงทุนในตราสารที่รู้จักมากน้อยเพียงใด ผลการวิจัยมีความ

น่าสนใจ เนื่องจากสามารถแบ่งกลุ่มรูปแบบการออมจากการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออมเป็น 2 กลุ่มได้อย่างชัดเจน คือ 1) รูปแบบที่รู้จักและมีจำนวนผู้ออมเลือกออมในสัดส่วนที่มากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป และ 2) รูปแบบที่รู้จักและมีจำนวนผู้ออมเลือกออมในสัดส่วนที่น้อยกว่าร้อยละ 50 ลงมา ดังรูปภาพที่ 3

3.3.1 รูปแบบการออมที่รู้จักและมีจำนวนผู้ออมเลือกลงทุนมากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป โดยเรียงตามลำดับการเลือกจากมากไปหาน้อย 4 อันดับ มีดังนี้

1) การออมเงินโดยเปิดบัญชีเงินฝากธนาคาร เป็นรูปแบบที่มีผู้ออมเลือกมากที่สุด และเมื่อแยกพิจารณาผู้ออมตามช่วงอายุและระดับรายได้พบว่ารายได้และอายุไม่มีผลต่อการเลือกออมในรูปแบบนี้ (รูปภาพที่ 4)

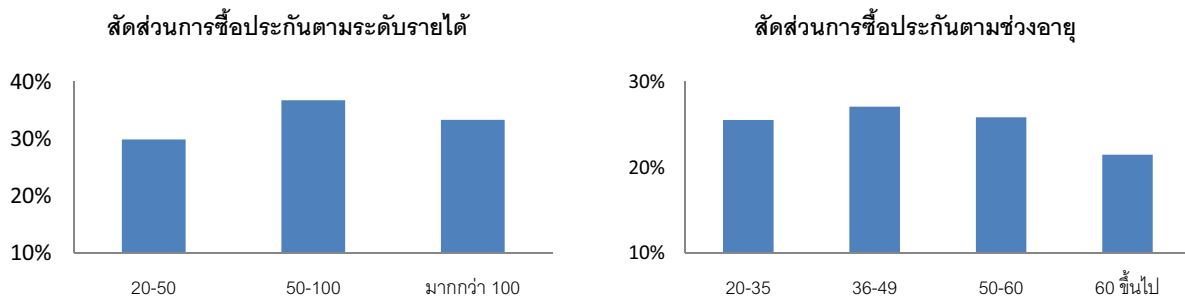
รูปภาพที่ 4 สัดส่วนของการฝากธนาคารแบ่งตามระดับรายได้และอายุ

2) การทำประกันชีวิต เป็นรูปแบบการออมที่มีผู้เลือกมากเป็นอันดับสอง เมื่อแยกพิจารณาตามระดับรายได้ พบว่าสัดส่วนของผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตมีจำนวนสูงขึ้นสำหรับผู้ออมที่มีรายได้ปานกลาง (50,001 บาท -100,000 บาท) และรายได้สูง (100,001 บาทขึ้นไป) เมื่อเทียบกับระดับรายได้ต่ำ (20,000-50,000 บาท) ทั้งนี้เนื่องจากวงเงินในการทำประกันชีวิตที่ค่อนข้างสูงทำให้ผู้ออมที่มีรายได้ต่ำไม่สามารถเลือกที่จะออมในรูปแบบนี้ได้ ในขณะที่เมื่อพิจารณาแยก

ตามช่วงอายุ พบว่า ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซื้อประกันชีวิตในสัดส่วนต่ำสุด ซึ่งน่าจะเป็นช่วงอายุที่มีความจำเป็นในการทำประกันชีวิตน้อยลง มีเบี้ยประกันสูงขึ้นและประกอบกับในระยะเวลาที่ผ่านมามีบริษัทประกันชีวิตมักจะไม่เสนอกฎกรมธรรม์ประกันชีวิตให้กับผู้มีอายุเกิน 60 ปี แม้ว่าในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา บริษัทประกันชีวิตได้เริ่มมีการขยายกลุ่มลูกค้าให้ครอบคลุมผู้ที่มีอายุเกิน 60 ปีบ้างแล้วก็ตาม (รูปภาพที่ 5)

รูปภาพที่ 5 สัดส่วนของการซื้อประกันชีวิตแบ่งตามระดับรายได้และอายุ

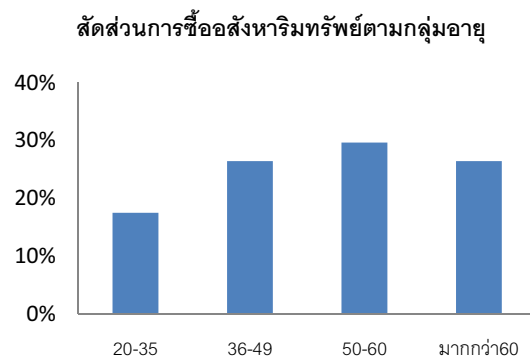
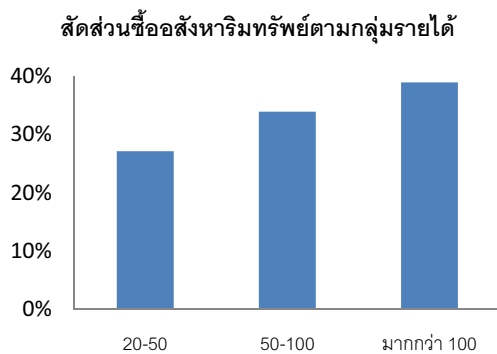

3) การลงทุนซื้ออสังหาริมทรัพย์ เป็นรูปแบบที่มีผู้ออมเลือกมากเป็นอันดับที่สาม เมื่อพิจารณาแยกผู้ออมตามระดับรายได้ พบว่าสัดส่วนของผู้ออมที่ลงทุนซื้ออสังหาริมทรัพย์มีจำนวนมากขึ้นเมื่อมีรายได้สูงขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าระดับรายได้มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการตัดสินใจลงทุนซื้ออสังหาริมทรัพย์ ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุของผู้ออมกับการลงทุน

ในอสังหาริมทรัพย์ไม่ชัดเจน อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มอายุ 20-35 ปี มีสัดส่วนการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ที่ต่ำและเพิ่มการลงทุนมากขึ้นเมื่อมีช่วงอายุที่สูงขึ้นเนื่องจากความจำเป็นในเรื่องที่อยู่อาศัย และลงทุนน้อยลงเมื่อมีอายุมากกว่า 60 ปี เนื่องจากความจำเป็นในการลงทุนลดลง (รูปภาพที่ 6)

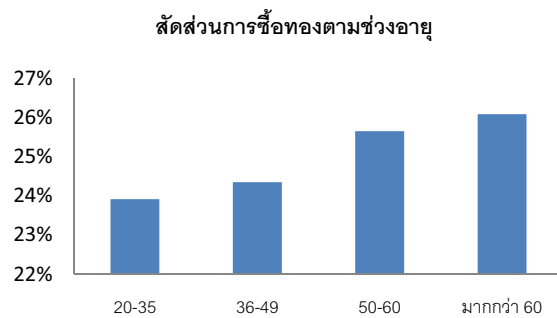
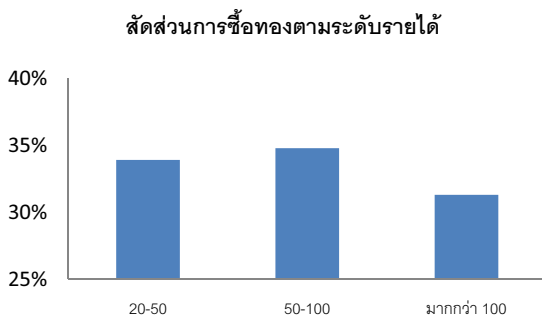
รูปภาพที่ 6 สัดส่วนของการซื้ออสังหาริมทรัพย์แบ่งตามระดับรายได้และอายุ

4) การเลือกซื้อทองรูปพรรณและ/หรือทองคำแท่ง เป็นรูปแบบการลงทุนที่มีผู้ออมเลือกลงทุนมากเป็นอันดับที่สี่ เมื่อพิจารณาแยกผู้ออมตามระดับรายได้ ผลจากการสำรวจพบว่า ระดับรายได้ของผู้ออม

ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกออมโดยลงทุนในทองคำ ในขณะที่ช่วงอายุของผู้ออมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการลงทุนในทองคำ แต่สัดส่วนไม่ต่างกันมากนักระหว่างช่วงอายุ (รูปภาพที่ 7)

รูปภาพที่ 7 สัดส่วนของการซื้อทองรูปพรรณและทองคำแท่งแบ่งตามระดับรายได้และอายุ

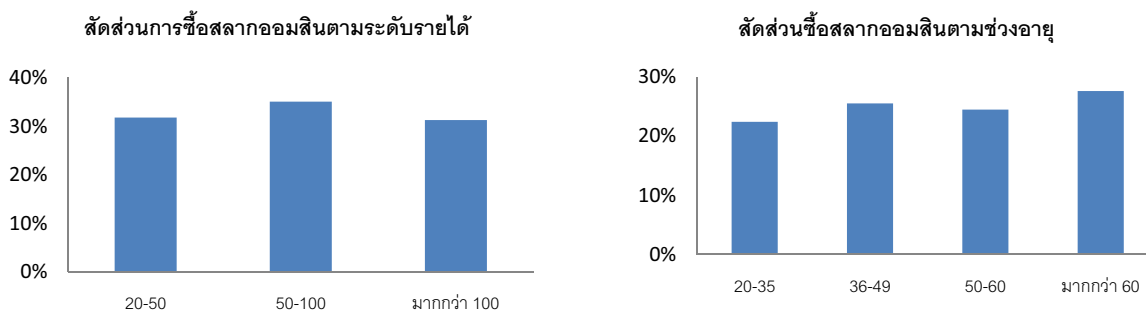

3.3.2 รูปแบบการออมที่รู้จักและมีจำนวนผู้ออมเลือกลงทุน น้อยกว่าร้อยละ 50 ลงไป โดยเรียงตามลำดับการเลือกจากมากไปหาน้อยดังนี้

1) การซื้อสลากออมสิน มีผู้ออมรู้จักสลากออมสินมากถึงร้อยละ 98 แต่มีผู้ออมเลือกลงทุนในสัดส่วนเพียงร้อยละ 48 เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มระดับรายได้ พบว่าผู้ออมที่มีรายได้ปานกลางเป็นกลุ่ม

ที่ซื้อสลากออมสินสูงที่สุด ส่วนผู้ออมที่มีรายได้ต่ำและรายได้สูงมีสัดส่วนการลงทุนใกล้เคียงกัน ในขณะที่เมื่อแยกตามช่วงอายุ พบว่าผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนการซื้อสลากออมสินสูงที่สุด ในขณะที่ผู้มีอายุ 20-35 ปี มีสัดส่วนการซื้อต่ำสุด อย่างไรก็ตาม ไม่สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการเลือกซื้อสลากออมสิน และความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเลือกซื้อสลากออมสินได้ชัดเจน (รูปภาพที่ 8)

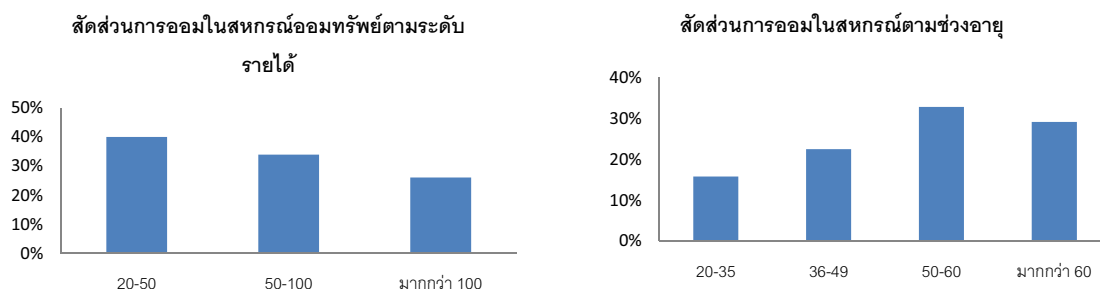
รูปภาพที่ 8 สัดส่วนของการซื้อสลากออมสินแบ่งตามระดับรายได้และอายุ

2) การฝากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ มีผู้ออมที่รู้จักและเลือกลงทุน ร้อยละ 41.30 เมื่อพิจารณาแยกตามระดับรายได้ พบว่า ระดับรายได้และการเลือกฝากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงลบ กล่าวคือ สัดส่วนการลงทุนโดยฝากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์มีค่าลดลงเมื่อผู้ออมมีรายได้สูงขึ้นตามลำดับ

ในขณะที่ไม่สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยฝากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์และช่วงอายุของผู้ออมได้ชัดเจน เพียงแต่พบว่ากลุ่มอายุ 20-35 ปี มีสัดส่วนการลงทุนกับสหกรณ์ออมทรัพย์ต่ำสุด (รูปภาพที่ 9)

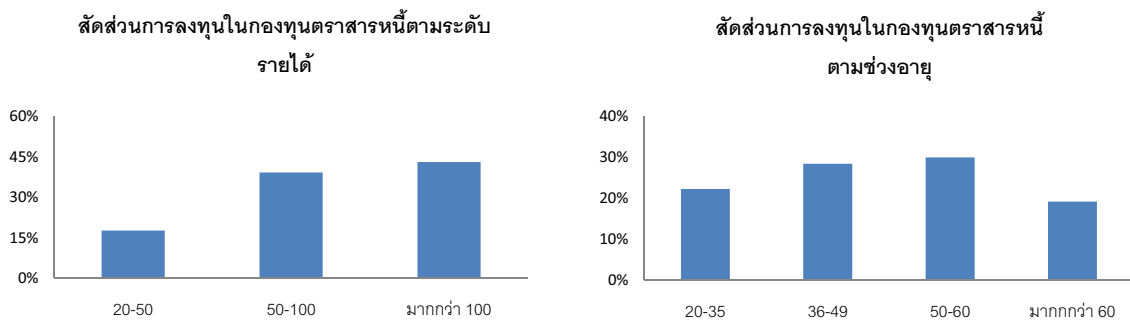
รูปภาพที่ 9 สัดส่วนการออมในสหกรณ์ออมทรัพย์แบ่งตามระดับรายได้และอายุ

3) การซื้อกองทุนรวมตราสารหนี้ มีจำนวนผู้ออมเลือกลงทุนในสัดส่วนร้อยละ 32.50 ซึ่งเป็นรูปแบบตราสารการเงินในตลาดทุนที่มีผู้ออมเลือกลงทุนมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกตามระดับรายได้ พบว่า

การลงทุนในกองทุนรวมตราสารหนี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับรายได้ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับช่วงอายุของผู้ออม (รูปภาพที่ 10)

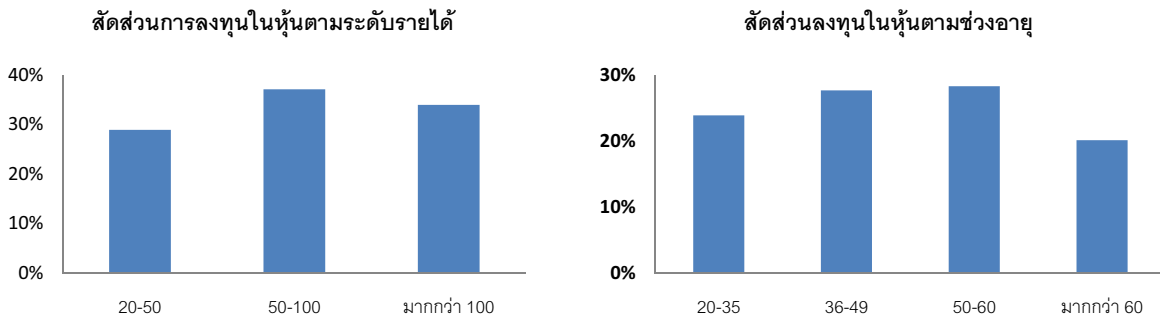
รูปภาพที่ 10 สัดส่วนการออมในกองทุนตราสารหนี้แบ่งตามระดับรายได้และอายุ

4) การซื้อหุ้นสามัญ มีจำนวนผู้ออมที่เลือกลงทุนร้อยละ 31.80 การลงทุนในแบบนี้ไม่มีความสัมพันธ์กับทั้งระดับรายได้และช่วงอายุของผู้ออม

อย่างไรก็ดีเป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มผู้ออมที่มีอายุ 36-60 ปี และกลุ่มที่มีรายได้ระดับปานกลางเป็นกลุ่มที่ซื้อหุ้นสามัญมากกว่ากลุ่มอื่น (รูปภาพที่ 11)

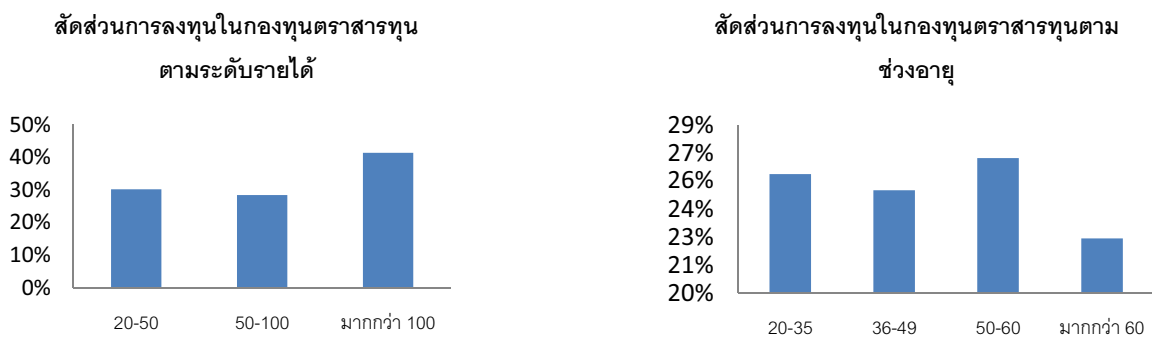
รูปภาพที่ 11 สัดส่วนการออมในหุ้นแบ่งตามระดับรายได้และอายุ

5) การซื้อกองทุนรวมตราสารทุน มีจำนวนผู้ออมเลือกลงทุน ร้อยละ 27.30 และไม่มีความสัมพันธ์กับทั้งระดับของรายได้และช่วงอายุของผู้ออม อย่างไรก็ตามพบว่ากลุ่มที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนการลงทุนใน

กองทุนรวมตราสารทุนลดลงอย่างเห็นได้ชัดซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า ผู้ลงทุนควรลดการลงทุนในตราสารที่มีความเสี่ยงสูงเมื่ออายุมากขึ้น (รูปภาพที่ 12)

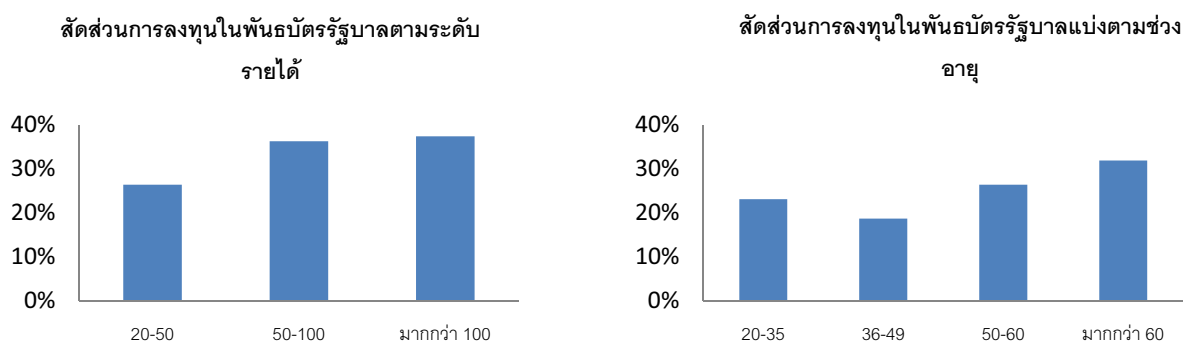
รูปภาพที่ 12 สัดส่วนการออมในกองทุนตราสารทุนแบ่งตามระดับรายได้และอายุ

6) การซื้อพันธบัตรรัฐบาล เป็นรูปแบบการลงทุนที่มีผู้ออมรู้จักค่อนข้างมาก แต่เลือกลงทุนน้อยเพียงร้อยละ 22.80 การลงทุนในรูปแบบนี้ไม่มีความสัมพันธ์กับช่วงอายุ แต่มีความสัมพันธ์เป็นเชิงบวกกับรายได้

อาจเป็นเพราะพันธบัตรรัฐบาลมีวงเงินลงทุนค่อนข้างสูงผู้ที่สามารถลงทุนได้จึงต้องมีระดับรายได้ค่อนข้างสูงด้วย (รูปภาพที่ 13)

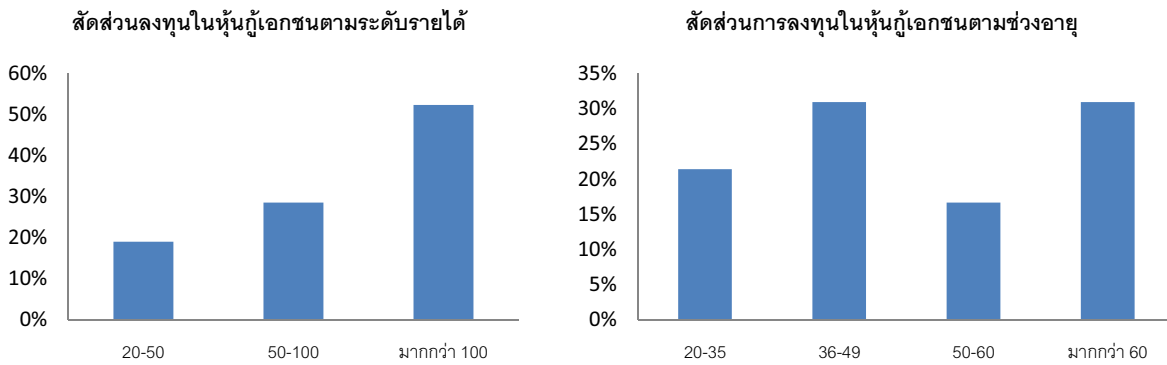
รูปภาพที่ 13 สัดส่วนการออมในกองทุนตราสารหนี้แบ่งตามระดับรายได้และอายุ

7) การซื้อหุ้นกู้ของบริษัทเอกชน มีจำนวนผู้ออมเลือกลงทุนเพียงร้อยละ 10.50 การเลือกลงทุนในหุ้นกู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับรายได้ เนื่องจากวงเงิน

ซื้อหุ้นกู้มักมีจำนวนเงินค่อนข้างสูง ดังนั้นผู้มีรายได้น้อยจึงไม่สามารถลงทุนได้ อย่างไรก็ตามพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับระดับช่วงอายุของผู้ออม (รูปภาพที่ 14)

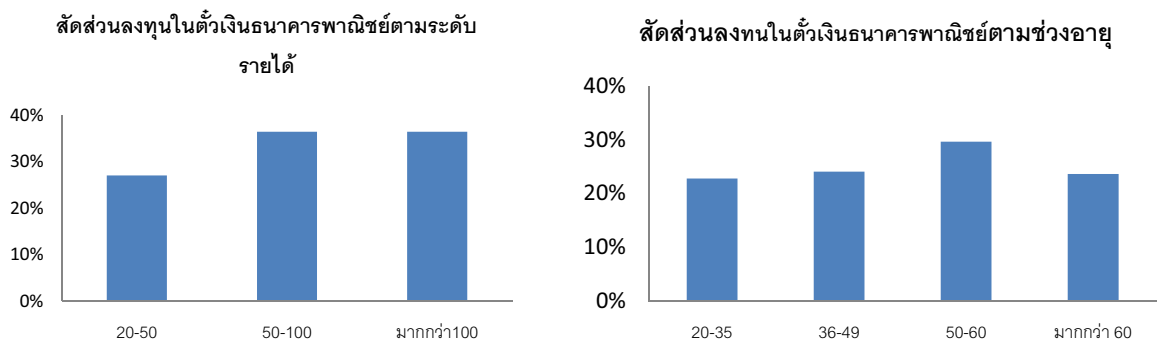
รูปภาพที่ 14 สัดส่วนการออมในหุ้นกู้เอกชนแบ่งตามระดับรายได้และอายุ

8) การซื้อตั๋วแลกเงินของธนาคารพาณิชย์ เป็นรูปแบบที่ผู้ออมเลือกลงทุนน้อยที่สุดคือ มีผู้ออมเลือกเพียงร้อยละ 6.80 และเป็นรูปแบบการลงทุนที่ผู้ออม

ยังไม่ค่อยรู้จัก การลงทุนในรูปแบบนี้พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับรายได้แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับช่วงอายุของผู้ออม (รูปภาพที่ 15)

รูปภาพที่ 15 สัดส่วนการลงทุนในตั๋วเงินธนาคารพาณิชย์ตามระดับรายได้และอายุ

ผลสรุปจากการวิจัยข้างต้นทำให้เห็นได้ชัดเจนว่า รูปแบบการออมโดยการลงทุนซื้อตราสารการเงินจาก ตลาดทุน เช่น ตราสารหนี้ ตราสารทุน และกองทุนรวม ยังได้รับความสนใจน้อยกว่าผู้ที่ไม่มีเงินออม นอกจากนี้ ยังปรากฏค่อนข้างชัดเจนว่า ระดับรายได้ของผู้ออมเป็น ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกรูปแบบการออมมากกว่าอายุ ของผู้ออม

จากผลการวิจัยในเรื่องการเลือกรูปแบบการออม ได้มีการขยายผลต่อไปถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ เลือกหรือไม่เลือกการออมในรูปแบบนั้นๆ โดยเริ่ม ตั้งแต่ว่ารูปแบบการออมที่มีผู้ออมเลือกลงทุนมากที่สุดถึง น้อยที่สุด ปรากฏผลดังนี้

1. การฝากเงินกับธนาคาร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ผู้ออมเลือกฝากเงินกับธนาคารซึ่งเป็น รูปแบบที่มีสัดส่วนในการเลือกลงทุนมากที่สุด คือเรื่อง ของความสะดวกและรวดเร็วเป็นหลัก รองลงมาคือ เรื่องของความเสถียร เนื่องจากผู้ออมทราบดีว่าการฝาก เงินกับธนาคารมีความเสี่ยงต่ำ อย่างไรก็ตามก็ผู้วิจัยพบว่า มีผู้ออมส่วนน้อยเพียงร้อยละ 3.70 ที่เลือกไม่ฝากเงิน กับธนาคารโดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นรูปแบบการออม ที่ให้ผลตอบแทนต่ำ

2. การซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต จากผลการวิจัย พบว่าเหตุผลในเรื่องการได้รับลดหย่อนภาษีเป็นปัจจัย หลักของผู้ที่ซื้อประกัน รองลงมาคือเพื่อประกันความเสี่ยง สำหรับกลุ่มผู้ออมที่ตอบว่ารู้จักแต่ไม่ได้ซื้อกรมธรรม์ ประกันชีวิตอีกร้อยละ 19.70 ให้เหตุผลมากเป็นอันดับหนึ่ง ว่าเป็นเพราะไม่ไว้วางใจตัวแทนบริษัทประกันชีวิต รองลงมา คือการที่ยังมีเงินออมไม่พอที่จะซื้อกรมธรรม์ได้

3. การซื้ออสังหาริมทรัพย์ ผู้ออมที่เลือกลงทุน ในรูปแบบนี้ให้เหตุผลมากที่สุดในเรื่องความต้องการมี ที่อยู่อาศัย และเพื่อความมั่นคงของครอบครัว สำหรับ เหตุผลหลักที่ผู้ออมไม่ลงทุนซื้ออสังหาริมทรัพย์คือ

ยังไม่มีเวลาจำเป็น และรองลงมาคือมีเงินออมไม่เพียงพอ ที่จะซื้อได้

4. การซื้อทองรูปพรรณ/ทองคำแท่ง ผู้ออม ร้อยละ 57.50 เลือกลงทุนโดยการซื้อทองรูปพรรณ หรือทองคำแท่ง โดยให้เหตุผลว่าทองรูปพรรณนั้นใช้ เป็นเครื่องประดับได้ และทองคำเป็นสิ่งที่ซื้อขายง่าย ส่วนคนที่ไม่ได้ซื้ออีกร้อยละ 42.50 ให้เหตุผลในเรื่อง กลัวสูญหายมากเป็นอันดับหนึ่ง และรองลงมาคือมีเงินออม ไม่พอ

5. การซื้อสลากออมสิน จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผู้ออมเลือกออมเงินในสลากออมสินร้อยละ 48 เมื่อเทียบกับการลงทุนในรูปแบบอื่นๆ โดยให้เหตุผล ในเรื่องความหวังที่จะมีโอกาสถูกรางวัลใหญ่มากที่สุด สำหรับผู้ออมที่ไม่ได้ซื้อให้เหตุผลว่าผลตอบแทนขั้นต่ำ ไม่มากพอที่จะจูงใจให้ซื้อ

6. การฝากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ ผู้ที่ ออมเงินโดยฝากสหกรณ์ออมทรัพย์ ให้เหตุผลสูงสุดใน การตัดสินใจออมในรูปแบบนี้คือ มีผลตอบแทนรวม สูงกว่าการฝากเงินกับธนาคาร รองลงมาคือมีสหกรณ์ ออมทรัพย์อยู่ใกล้บ้านหรือที่ทำงาน ส่วนสาเหตุหลัก สำหรับผู้ที่ไม่เลือกฝากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งมี สัดส่วน ร้อยละ 52 คือการที่ไม่มีสหกรณ์ออมทรัพย์ อยู่ในชุมชน

7. การลงทุนในกองทุนรวมตราสารหนี้ ผู้ออม ที่รู้จักและตัดสินใจเลือกลงทุนโดยวิธีนี้ให้เหตุผลหลัก ในเรื่องการได้รับประโยชน์ลดหย่อนภาษี และพบว่า เมื่อระดับรายได้มากขึ้นผู้ออมมีการลงทุนซื้อกองทุนรวม ตราสารหนี้มากขึ้น เหตุผลรองลงมาคือได้รับผลตอบแทน สูงกว่าเงินฝากธนาคาร และสามารถเลือกระดับความเสี่ยง ที่ตรงกับความต้องการได้ ส่วนผู้ออมที่รู้จักแต่ไม่ได้ลงทุน ซื้อกองทุนรวมตราสารหนี้ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 67.50 มีเหตุผลอันดับแรกคือไม่เข้าใจดีพอ ส่วนเหตุผลรองลงมา คือมีทางเลือกอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า

8. การซื้อหุ้นสามัญ ผู้ออมที่รู้จักหุ้นสามัญแต่ไม่ได้ลงทุนมีสัดส่วนร้อยละ 68.20 โดยให้เหตุผลว่ากลัวขาดทุนจากการขายและรู้จักแต่ยังไม่เข้าใจดีพอ ส่วนเหตุผลรองลงมาคือการลงทุนในหุ้นสามัญมีขั้นตอนยุ่งยาก มีเงินออมไม่พอ กลัวบริษัทล้ม และรู้จักแต่ไม่รู้ว่าจะซื้อได้อย่างไร สำหรับผู้ออมที่ลงทุนซื้อหุ้นสามัญมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 31.80 ให้เหตุผลในการซื้อมากที่สุดเพราะต้องการเงินปันผล เหตุผลลำดับรองๆ ลงมาคือหวังได้รับกำไรจากการขาย เพื่อการเก็งกำไรระยะสั้น และเพื่อเป็นการลงทุนระยะยาว

9. การลงทุนซื้อกองทุนรวมตราสารทุน จากการวิจัยพบว่าผู้ออมที่รู้จักกองทุนรวมตราสารทุน แต่ไม่ได้ลงทุนมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 72.7 เหตุผลอันดับแรกที่ผู้ออมไม่ซื้อเนื่องจากไม่เข้าใจลักษณะของกองทุนรวมดีพอ รองลงมาคือกลัวการขาดทุน ตามด้วยการมีทางเลือกอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า และมีเงินลงทุนไม่พอ สำหรับผู้ที่ซื้อกองทุนรวมตราสารทุนให้เหตุผลในการซื้อว่าเพราะได้ประโยชน์จากการได้รับการลดหย่อนทางภาษีมากเป็นอันดับหนึ่ง ผลการวิจัยจึงพบว่าเมื่อมีรายได้มากขึ้นผู้ออมก็จะซื้อกองทุนรวมตราสารทุนมากขึ้น ส่วนเหตุผลรองลงมาคือได้ผลตอบแทนสูงกว่าฝากเงินกับธนาคาร

10. การลงทุนซื้อพันธบัตรรัฐบาล จากผู้ออมที่รู้จักพันธบัตรรัฐบาล มีร้อยละ 77.20 ไม่ได้ลงทุนซื้อพันธบัตรรัฐบาล โดยให้เหตุผลตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีเงินไม่พอเพราะวงเงินขั้นต่ำในการซื้อพันธบัตรรัฐบาลสูงเกินไป รองลงมาคือผลตอบแทนต่ำ และไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ส่วนผู้ออมที่รู้จักและซื้อพันธบัตรรัฐบาลมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 22.80 ให้เหตุผลเรียงตามลำดับดังนี้ ได้ดอกเบี้ยสูงกว่าเงินฝากธนาคาร ได้ผลตอบแทนสม่ำเสมอในระยะยาว และไม่สูญเสียเงินต้น ประเด็นที่น่าสนใจคือพบว่าผู้ออมที่มีรายได้มากขึ้นก็จะนิยมซื้อพันธบัตรมากขึ้นและเมื่ออายุมากขึ้นก็จะลงทุนซื้อพันธบัตรมากขึ้นด้วย

11. การลงทุนซื้อหุ้นกู้ของบริษัทเอกชน ผู้ออมที่รู้จักหุ้นกู้บริษัทเอกชนแต่ไม่ลงทุนมีสูงถึงร้อยละ 89.50 โดยให้เหตุผลเรียงลำดับได้ดังนี้ ความเสี่ยงสูงเกินกว่าระดับที่จะยอมรับได้ กลัวขาดทุนจากการขาย กลัวบริษัทล้ม ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร มีเงินออมไม่พอ รู้จักแต่ไม่รู้ว่าซื้ออย่างไร มีทางเลือกอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า และจองซื้อไม่ได้ สำหรับผู้ออมที่รู้จักและลงทุนในหุ้นกู้ มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 10.50 เท่านั้น และให้เหตุผลมากเป็นอันดับแรกในการซื้อว่าหุ้นกู้ให้ผลตอบแทนมากกว่าการฝากเงินกับธนาคาร รองลงมาคือ มีความต้องการผลตอบแทนระยะยาว มีความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ได้ดอกเบี้ยสม่ำเสมอ และหวังกำไรจากการขาย

12. การซื้อตั๋วแลกเงินของธนาคารพาณิชย์ มีเพียงร้อยละ 58.25 ของผู้ออมเท่านั้นที่รู้จักตั๋วแลกเงินของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับรูปแบบการออมอื่นๆ และพบว่าผู้ออมที่รู้จัก แต่ไม่ได้ลงทุนออมในรูปแบบนี้มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 93.20 มีเพียงร้อยละ 6.80 เท่านั้นที่รู้จักและลงทุนซื้อตั๋วแลกเงินธนาคารพาณิชย์ โดยผู้ที่ไม่ได้ซื้อให้เหตุผลว่า มีทางเลือกอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า รองลงมาได้แก่ ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ไม่รู้จะซื้ออย่างไร มีเงินออมไม่พอ ความเสี่ยงสูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ กลัวธนาคารล้ม และจองซื้อไม่ได้ ส่วนผู้ที่ตัดสินใจลงทุนซื้อให้เหตุผลหลักคือ ได้รับผลตอบแทนสูงกว่าเงินฝากธนาคารและความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ประเด็นน่าสนใจที่ได้จากการศึกษาพบว่า ผู้ออมส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 50) ในเขตกรุงเทพมหานครที่เป็นตัวอย่างรู้จักรูปแบบของการลงทุนทั้ง 12 ประเภทที่ถูกสอบถาม แต่จำนวนผู้ออมที่ไม่เลือกลงทุนซื้อตราสารทางการเงินในตลาดทุนมีสัดส่วนที่มากกว่าผู้ที่เลือกลงทุน

3.4 การจัดสรรเงินออมและเงินลงทุน

ตารางที่ 6 แสดงผลการตัดสินใจจัดสรรเงินออมและเงินลงทุนของผู้ออมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไปยังรูปแบบการออมที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม จำนวน 11 รูปแบบ (กองทุนรวม หมายถึง กองทุนรวมทุกประเภท) พบว่าจากปริมาณเงินออมน้อยละ 100 ที่ผู้ออมมีอยู่ ผู้ออมจะเลือกจัดสรรไปลงทุนในอสังหาริมทรัพย์มากที่สุด เป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 33.30 ซึ่งสอดคล้องกับผลสรุปข้อมูลพื้นฐานของผู้ออมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งส่วนใหญ่มีบ้านที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง อีกทั้งอสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าสูงผู้ออมจึงต้องจัดสรรเงินไว้เป็นสัดส่วนที่มาก รองลงมาที่มีการจัดสรรเงินไปฝากกับธนาคารโดยเฉลี่ยร้อยละ 21.72 เนื่องจากเห็นว่าเป็นวิธีการออมที่สะดวกสบาย ในขณะที่จัดสรรเงินออมน้อยละ 11.63 ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต เพื่อเหตุผลทางภาษี ซึ่งผลการจัดสรรเงินออม มีความใกล้เคียงและสอดคล้องกับการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออม ส่วนการจัดสรร

เงินออมไปลงทุนซื้อตราสารการเงิน ซึ่งได้แก่ กองทุนรวมหุ้นสามัญ พันธบัตรรัฐบาลและหุ้นกู้ นั้น เห็นได้ว่ามีสัดส่วนที่น้อยมาก รวมกันแล้วประมาณร้อยละ 15 เท่านั้น การจัดสรรเงินออมเพื่อลงทุนในตราสารการเงินในสัดส่วนที่ยังต่ำมากเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงโอกาสในการพัฒนาตลาดทุนไทย หากสามารถดึงดูดให้ผู้ออมมีความสนใจและมาลงทุนมากขึ้นได้ เงินออมจากภาคครัวเรือนก็จะไหลเข้าสู่ตลาดทุนมากขึ้น โดยใช้ผลการวิจัยที่พบว่า ผู้ออมเลือกลงทุนซื้อตราสารในตลาดทุนบางประเภท เช่น กองทุนรวมตราสารหนี้ กองทุนรวมตราสารทุน หรือแม้แต่การซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต มีเหตุผลเรื่องการลดหย่อนภาษีเป็นปัจจัยสำคัญ ในขณะที่ความไม่เข้าใจตราสารเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ตัดสินใจไม่ลงทุน สำหรับหุ้นสามัญและหุ้นกู้ ผลตอบแทนที่คาดหวังเป็นปัจจัยหลักในการตัดสินใจลงทุน ในขณะที่ความเสี่ยงเป็นสาเหตุหลักในการตัดสินใจไม่ลงทุน โดยความไม่เข้าใจตัวตราสารเป็นสาเหตุรอง

ตารางที่ 6 สัดส่วนการจัดสรรเงินออมและเงินลงทุน

รูปแบบการออม	ค่าเฉลี่ย (%)
การซื้ออสังหาริมทรัพย์	33.30
การฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์	21.72
การซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต	11.63
การฝากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์	8.15
การซื้อกองทุนรวม (กองทุนรวมทุกประเภท)	5.88
การซื้อหุ้นสามัญ	5.25
การซื้อทองคำรูปพรรณหรือทองคำแท่ง	5.09
การซื้อสลากออมสิน	4.48
การซื้อพันธบัตรรัฐบาล	2.69
การซื้อหุ้นกู้เอกชน	0.87
การซื้อตั๋วแลกเงินธนาคารพาณิชย์	0.43
อื่นๆ	0.38

3.5 ความเข้าใจในเรื่องความเสี่ยงและผลตอบแทน

การวิจัยในหัวข้อนี้ ต้องการวิเคราะห์ว่าผู้ออมเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเสี่ยงและผลตอบแทนจากการลงทุนอย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำไปวิเคราะห์ร่วมกับการเลือกรูปแบบการออมและการลงทุน จากการวิจัยพบว่าผู้ออมร้อยละ 55.30 มีความรู้พอประมาณ และร้อยละ 36.20 มีความรู้เล็กน้อย ซึ่งไม่น่าแปลกใจเมื่อเทียบกับทางเลือกการลงทุนที่มีการเลือกฝากเงินกับธนาคารเป็นลำดับสูงสุด มีผู้ออมเพียงร้อยละ 7.30 ที่ตอบว่ามีความรู้ ความเข้าใจเรื่องความเสี่ยงและผลตอบแทนมาก ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการเลือกรูปแบบและการจัดสรรการลงทุนที่มีผู้ออมส่วนน้อยเลือกลงทุนในตราสารทางการเงินที่มีความซับซ้อน และเมื่อวิเคราะห์มุมมองที่เกี่ยวกับความเสี่ยงและอัตราผลตอบแทนที่คาดหวัง พบว่าผู้ออมมีความเข้าใจระดับความเสี่ยงและผลตอบแทนที่คาดหวังของรูปแบบการออมแบบต่างๆ ในระดับที่ดีมาก แต่มีข้อน่าสังเกตว่า ผู้ออมมีความเห็นว่าการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนบางประเภทมีความเสี่ยงต่ำกว่าการลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงิน เช่น เห็นว่าการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์มีความเสี่ยงต่ำกว่าการลงทุนซื้อหุ้นกู้ หุ้นสามัญ และกองทุนรวม หรือการลงทุนซื้อทองคำเป็นการลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำกว่าตัวแลกเงินของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งขัดแย้งกับความผันผวนของราคาทองคำที่สะท้อนว่าการลงทุนในทองคำมีความเสี่ยงสูงกว่าการลงทุนซื้อตัวแลกเงินของธนาคารพาณิชย์ นอกจากนั้น พฤติกรรมการเลือกรูปแบบการออมของผู้ออมก็ยังขัดแย้งกับมุมมองเรื่องความเสี่ยงและผลตอบแทน กล่าวคือ ผู้ออมให้ความสำคัญกับปัจจัยเรื่องอัตราผลตอบแทนมากกว่าปัจจัยเรื่องความเสี่ยงในการเลือกรูปแบบการออม แต่เลือกที่จะออมเป็นเงินฝากธนาคารมากที่สุด และออมในตราสารทุน เช่น หุ้นสามัญค่อนข้างน้อยทั้งที่รู้ว่าอาจให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า

ส่วนที่ 4 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิเคราะห์พบว่าระดับรายได้ของผู้ออมมีผลต่อสัดส่วนการออม โดยผู้ที่มีรายได้สูงมีแนวโน้มจะออมเงินในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้มีรายได้ต่ำ ความสัมพันธ์นี้พบทั้งในผู้ออมรวมและตัวอย่างที่แยกตามช่วงอายุ ผลการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ในการออมพบว่า การออมเพื่อใช้หลังเกษียณอายุ เป็นแรงจูงใจหลักในการออมเงิน สะท้อนให้เห็นว่าผู้ออมให้ความสำคัญกับการพึ่งพิงรายได้ของตนเองหลังการเกษียณอายุค่อนข้างมาก ซึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของประชากรไทยที่มีอายุเฉลี่ยสูงขึ้น รวมทั้งโครงสร้างของครอบครัวที่มีจำนวนบุตรลดลง ในอีกด้านหนึ่งพบว่า การให้มรดกแก่ลูกหลาน และการเก็งกำไร เป็นวัตถุประสงค์ลำดับท้ายๆ ของการออมซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ที่พบว่า ในการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออม ผู้ออมให้ความสำคัญกับสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำค่อนข้างมาก ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยว่า รูปแบบการออมทั้ง 12 ประเภทนั้น สัดส่วนของผู้ออมที่ฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินมีค่าสูงสุดถึงร้อยละ 96.30 ซึ่งไม่เป็นที่แปลกใจ เพราะการฝากเงินถือเป็นรูปแบบการออมพื้นฐานที่เข้าใจง่าย สะดวกและความเสี่ยงต่ำ การซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิตเป็นรูปแบบการออมที่มีผู้ลงทุนมากเป็นอันดับสองด้วย สัดส่วนร้อยละ 80.30 การลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ และทองคำตามมาเป็นอันดับสามและสี่ด้วยสัดส่วนร้อยละ 70.00 และ 57.50 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับแนวคิดของผู้ออมโดยเฉลี่ยที่ให้ความสำคัญกับการออมที่มีความเสี่ยงต่ำและสามารถสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตโดยไม่ได้เน้นเรื่องของผลตอบแทนต่างๆ ที่ผลตอบแทนเป็นเป้าหมายหลักของการออม สำหรับการออมรูปแบบอื่นๆ เช่น การซื้อสลากออมสิน การฝากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ การซื้อตราสารหนี้ และตราสารทุน มีสัดส่วนของผู้ออมที่ลงทุนในรูปแบบ

เหล่านี้ต่ำกว่าร้อยละ 50 ประเด็นที่น่าสนใจ คือ สัดส่วนของผู้ออมที่ลงทุนในหุ้นสามัญโดยตรง (ร้อยละ 31.80) มีค่าสูงกว่าการลงทุนในกองทุนรวมหุ้นสามัญ (ร้อยละ 27.30) ในขณะที่สัดส่วนของผู้ออมที่ลงทุนในหุ้นกู้โดยตรง (ร้อยละ 10.50) กลับมีค่าต่ำกว่าการลงทุนในกองทุนรวมตราสารหนี้ (ร้อยละ 32.50) ซึ่งจากการวิเคราะห์สาเหตุของการเลือกหรือไม่เลือกการลงทุน พบว่าไม่ว่าจะเป็นกองทุนรวมตราสารหนี้หรือตราสารทุน ผู้ออมให้เหตุผลเรื่องการลดหย่อนภาษีเป็นปัจจัยหลักในการเลือกการลงทุน ในขณะที่ความไม่เข้าใจในกองทุนรวมเป็นสาเหตุหลักในการตัดสินใจไม่ลงทุน สำหรับการลงทุนในหุ้นสามัญและหุ้นกู้โดยตรง มีผลตอบแทนที่คาดหวังเป็นปัจจัยหลักในการตัดสินใจลงทุน ในขณะที่ปัจจัยหลักในการตัดสินใจไม่ลงทุนคือความเสี่ยง และปัจจัยรองคือความไม่เข้าใจในตัวตราสาร

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการศึกษาพบว่า การตัดสินใจของผู้ออมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในการซื้อตราสารทางการเงิน เช่น กองทุนรวมตราสารหนี้ กองทุนรวมตราสารทุน (หมายถึง กองทุนรวมประเภท Retirement Mutual Fund หรือ RMF และ Long term Investment Fund หรือ LTF) และกรมธรรม์ประกันชีวิต เนื่องมาจากแรงจูงใจในเรื่องผลประโยชน์ทางด้านลดหย่อนภาษี ดังนั้นหากภาครัฐต้องการส่งเสริมให้มีเงินออมไหลเข้าสู่ตลาดทุน การนำปัจจัยที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีมาใช้เป็นแรงจูงใจ ย่อมจะมีผลในทางบวกต่อการเพิ่มปริมาณการลงทุนผ่านตราสารทางการเงิน

2. ผลการศึกษาพบว่า แหล่งข้อมูลภายนอกที่ผู้ออมนำมาใช้ช่วยในการตัดสินใจลงทุนมาจากอินเทอร์เน็ตมากกว่าแหล่งข้อมูลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญของสถาบันการเงิน ซึ่งผู้ออมเข้าถึงได้ยากกว่า ดังนั้น การสื่อสารข้อมูลทาง

อินเทอร์เน็ตจึงเป็นช่องทางที่ควรให้ความสำคัญ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอินเทอร์เน็ตจะเป็นแหล่งข้อมูลที่มีข้อมูลเกี่ยวกับตราสารการเงินอยู่มากและเข้าถึงได้ง่าย แต่พบว่ากลุ่มผู้ออมยังตัดสินใจเลือกการลงทุนซื้อตราสารการเงินในตลาดทุนน้อย จึงอาจมีความเป็นไปได้ว่า ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในตราสารทางการเงินเป็นข้อมูลที่ซับซ้อน ยากที่จะทำความเข้าใจด้วยตนเอง ดังนั้นจึงควรปรับรูปแบบการสื่อสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตให้ผู้ออมสามารถเข้าใจรายละเอียดที่ซับซ้อนได้ง่ายขึ้น หรือส่งเสริมให้การเข้าถึงตัวผู้เชี่ยวชาญของสถาบันการเงินสามารถทำได้ง่ายขึ้น อาจจะมีผลทำให้ผู้ออมเข้าใจแนวคิดและรูปแบบต่างๆ ของการลงทุนได้ดีกว่า ซึ่งจะส่งผลให้มีการลงทุนในตราสารการเงินเพิ่มมากขึ้น

3. จากการวิจัยพบว่า สัดส่วนการจัดสรรเงินออมไปลงทุนในตราสารการเงินในตลาดทุนยังต่ำมาก เพียงประมาณร้อยละ 15 ดังนั้นโอกาสที่จะขยายตัวได้ยังมีมาก ปัญหาและอุปสรรคบางประการจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข แม้ว่าจะเป็นปัญหาของผู้ออมส่วนน้อย อาทิเช่น ผู้ออมบางส่วนที่ไม่สามารถลงทุนในตราสารการเงินได้เนื่องจากเงินลงทุนขั้นต่ำสูงจึงมีเงินไม่พอ การพิจารณาทำตราสารให้เป็นหน่วยย่อยจะทำให้มีผู้ออมสามารถเลือกการลงทุนได้เพิ่มมากขึ้น หรือผู้ออมบางส่วนที่ไม่ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตเนื่องจากไม่ไว้วางใจตัวแทน หากมีการปรับปรุงระบบตัวแทนประกันให้มีความน่าเชื่อถือ ก็จะมีส่วนช่วยเพิ่มศักยภาพของตลาดทุนในที่สุด ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยต่ออสังหาริมทรัพย์ที่จะแก้ไขอุปสรรคเพื่อส่งเสริมให้ผู้ออมมีการลงทุนในตราสารการเงินมากขึ้น

4. ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า แม้กลุ่มผู้ออมจะมีการศึกษาสูงและรู้จักการลงทุนในตราสารการเงิน

แต่ความเข้าใจในเรื่องหลักการเงินและการลงทุนยังไม่ดีพอ รวมถึงความยากในการทำความเข้าใจข้อมูลทางการเงิน ทำให้เกิดความกังวลเรื่องความไม่แน่นอนของการลงทุน ส่งผลให้รับความเสี่ยงได้น้อย จึงไม่กล้าลงทุนซื้อตราสารการเงิน ดังนั้น หากภาครัฐสามารถหาแนวทางส่งเสริมให้ผู้ออมมีความเข้าใจและมีความมั่นใจในการลงทุนในตราสารการเงินมากขึ้น ก็จะช่วยส่งเสริมให้มีการออมผ่านตลาดทุนเพิ่มขึ้น

5. ปัจจุบันการลงทุนในหลักทรัพย์ให้ผลตอบแทนโดยเฉลี่ยสูงกว่าดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคาร แต่เหตุผลหลักที่ผู้ออมยังเลือกฝากเงินกับธนาคารคือ ความสะดวกสบาย อันเนื่องมาจากการที่ธนาคารมีสาขาอยู่ทั่วประเทศ ดังนั้น การลงทุนซื้อตราสารทางการเงินที่ยังมีไม่มาก อาจเนื่องมาจากความไม่สะดวกในการติดต่อซื้อตราสาร เมื่อเทียบกับการติดต่อเพื่อฝากเงินกับธนาคาร ดังนั้นการพิจารณาปรับปรุงหรือเพิ่มช่องทางการขายตราสารการเงินจึงเป็นเรื่องจำเป็น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (HS1149A) และขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัย นางสาวณัฐพัชร์ ศิริธนาธิชาบูล นางสาวศรัณยา สมทรง และนางสาวอาทิตย์ยา พิริโยโสภากุล ที่ช่วยประสานงานโครงการและทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- โชติชัย สุวรรณภรณ์, นวพร สุทธาชีพ, ธรรมฤทธิ์ คุณหิรัญ และมนูญ พุททวงศ์. (2005). **แนวทางการพัฒนาธุรกิจสถาบันการเงินที่ไม่มีธนาคาร (Non-bank)**. เอกสารประกอบการสัมมนา ณ ห้องประชุมปวย อิงภากรณ์ ชั้น 7 สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง.
- วรเวศม์ สุวรรณระดา และ สมประวิณ มันประเสริฐ. (2552). **ปัจจัยกำหนดพฤติกรรมกรรมการออมของผู้มีงานในประเทศไทย : การศึกษาจากข้อมูลการสำรวจในระดับจุลภาค**. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ภาษาอังกฤษ

- Alesina, A. and Perotti, R. (1996). Income distribution, political instability and investment. **European Economic Review** 40, 1203-1228.
- Chang, Y Regina, Y. (1994). Saving Behavior of U.S. Households in the 1980s: Results from the 1983 and 1986 Survey of Consumer Finance. **Financial Counseling and Planning**, Volume 5.
- Foster, A.C. (1981). Wives earnings as a factor in family net worth accumulation. **Monthly Labor Review**, 104(1), 53-57.
- Friedman, M. (1957). **A Theory of the Consumption Function**. Princeton University press. 259 p.

- Hall, R. (1978). Stochastic Implications of the Life-Cycle Permanent Income Hypothesis: Theory and Evidence. **Journal of Political Economy**. 86, 75-96.
- Hall, R.E. and F.S. Mishkin., (1982). The sensitivity of consumption to transitory income: Estimate from panel data on households. **Econometrica**. Vol. 50: 461-481.
- Hayashi, F., (1987). Test for Liquidity constraints: A critical survey and some new observations. **Advances in econometrics**. Fifth world congress Vol.2:91-120.
- Hefferan, C. (1982). Determinants and patterns of family saving. **Home Economics Research Journal**, 11(1), 47-55.
- Hubbard, R.G. (1986). Pension wealth and individual saving. **Money, Credit, and Banking**, 18(2), 167-178.
- Jung, Woo S. (1986). Financial Development and Economic Growth: International Evidence. **Economic Development and Cultural Change**. 34, 333- 46.
- Mazzocco, M., (2004). Saving, Risk Sharing and Preferences for Risk. **The American Economic Review**. 94(4), 1169-1182.
- Modigliani, F. and Brumberg, R.E. (1954). **Utility analysis and the consumption function: An interpretation of cross-section data**. In K.K. Kurihara (Ed.), Post-Keynesian economics (pp. 388-436). New Brunswick, NJ: Rutgers University Press.
- Nualtaranee, June., (1992). **Household consumption and saving: Random walk hypothesis**. Master's Thesis, Faculty of Economics, Thammasart University.
- Pootrakool, K., T. Sodsrichai and K. Ariyapruchya. (2005). **Long-term saving in Thailand. Are we saving enough and what are the risk?**. Proceedings for the Bank of Thailand Economic Symposium, August 2005, at ESCAP Hall, United Nations Conference Centre, Bangkok.
- Runkle, D.E., (1991). Liquidity constraints and the permanent-income hypothesis: Evidence from panel data. **Journal of Monetary Economics**. Vol. 27.
- Schmidt-Hebbel, K. and Serven, L. (1996). **Income Inequality and Aggregate Saving: The Cross-Country Evidence**. World Bank Policy Research Working Paper No. 1561. Washington: World Bank.
- Shorrocks, A.F., (1975). The Age-Wealth Relationship: A Cross-Section and Cohort Analysis. **Review of Economic Statistic**. May, 57, pp. 155-63.
- Thaicharoen, Y., K. Ariyapruchya and T.Chuched., (2004). **Rising Thai household debt: Assessing risks and policy implication**. Bank of Thailand Research Symposium.
- Xiao, J. J., & Olson, G. I. (1993). Mental accounting and saving behavior. **Home Economics Research Journal**. 22(1): 92-109.